

Verslag 2013 in uitvoering van artikel 90decies Wetboek van Strafvordering (2012)

Inhoudstabel

I.	Inleiding.....	1
A.	Opdracht	1
B.	Gegevensinzameling en –verwerking.....	2
1.	Algemene procedure	2
2.	Validatie van de gegevens	4
3.	Beperkingen & verdere duiding van de cijfers.....	4
4.	Leeswijzer	6
II.	Afluistermaatregelen (art.90ter t/m 90novies Sv)	7
A.	Afluisteren (art. 90ter§ 1, 1ºlid Sv).....	7
B.	Direct afluisteren (art. 90ter §1, 2ºlid Sv)	7
III.	Anonieme getuigenissen (art. 86bis en 86ter Sv)	19
IV.	Bescherming van bedreigde getuigen (art. 102 – 111 en 317 Sv)	20
A.	Gewone beschermingsmaatregelen	20
B.	Bijzondere beschermingsmaatregelen.....	21
C.	Financiële hulpmiddelen	22
V.	Bijzondere opsporingsmethoden (art. 47ter – 47decies en 56bis Sv)	23
A.	Observatie (art. 47sexies, 47septies en 56bis Sv)	23
B.	Infiltratie (art. 47octies en 47novies Sv)	30
C.	Informantenwerking (art. 47decies Sv)	33
VI.	Andere onderzoeksmethoden (art. 40bis, 46ter, 46quater, 88sexies en 89ter Sv).	38
A.	Inkijkoperatie in private plaats (art. 46quinqies Sv) & inkijkoperatie in woning (art. 89ter Sv)	39
B.	De overige onderzoeksmethoden	40
VII.	Samenvatting en conclusie.....	42
VIII.	Beleidsaanbevelingen	46
IX.	Bijlage	49
A.	'Taplijst' – art. 90ter §§2-4 Sv	49
B.	Overzicht gerechtelijke arrondissementen	52

I. Inleiding

Ingevolge artikel 90decies Wetboek van Strafvordering is de Minister van Justitie gehouden tot een jaarlijkse rapportering aan het Parlement betreffende de toepassing van de af luistermaatregel, de anonieme getuigenissen (volledige anonimiteit), de bescherming van bedreigde getuigen, de bijzondere opsporingsmethoden en de andere onderzoeksmethoden. Dit verslag komt tegemoet aan deze wettelijke verplichting. Hieronder wordt de concrete opdracht en de gegevensinzameling en –verwerking van het rapport toegelicht.

A. Opdracht

Artikel 90decies van het Wetboek van Strafvordering stelt het volgende¹:

"De Minister van Justitie brengt elk jaar verslag uit aan het Parlement over de toepassing van de artikelen 90ter tot en met 90novies.

Hij brengt het Parlement op de hoogte van het aantal onderzoeken die aanleiding gegeven hebben tot de maatregelen bedoeld in die artikelen, van de duur van die maatregelen, van het aantal betrokken personen en van de behaalde resultaten.

¹ De wet van 30 juli 2013 houdende wijziging van de artikelen 2, 126 en 145 van de wet van 13 juni 2005 betreffende de elektronische communicatie en van artikel 90decies van het Wetboek van strafvordering vult het artikel 90decies als volgt aan: "Bij dit verslag wordt tevens het verslag gevoegd dat werd opgesteld met toepassing van artikel 126, §6, derde lid van de wet van 13 juni 2005 betreffende de elektronische communicatie." Het gaat hier om de verkeersgegevens, de locatiegegevens, de gegevens voor identificatie van de eindgebruikers, de gegevens voor identificatie van de gebruikte elektronische communicatiedienst en de gegevens voor identificatie van de vermoedelijk gebruikte eindapparatuur, die door hen worden gegenereerd of verwerkt bij het leveren van de betreffende communicatiediensten die door de aanbieders van aan het publiek aangeboden vaste telefoniediensten, mobiele telefoniediensten, internettoegangsdiensten, internet e-maildiensten, of internettelefoniediensten, en de aanbieders van de onderliggende openbare elektronische communicatienetwerken worden bewaard met het oog op de opsporing, het onderzoek en de vervolging van strafbare feiten zoals bedoeld in de artikelen 46bis en 88bis van het Wetboek van strafvordering. De modaliteiten waaronder de parketten en onderzoeksrechters deze informatie dienen in te zamelen en aan te reiken voor de opmaak van dit verslag zouden kunnen worden opgenomen in een volgende actualisering van de COL 17/2006.

Hij brengt tegelijkertijd verslag uit over de toepassing van de artikelen 40bis, 46ter, 46quater, 47ter tot 47decies, 56bis, 86bis, 86ter, 88sexies en 89ter.

Hij brengt het Parlement op de hoogte van het aantal onderzoeken die aanleiding gegeven hebben tot de maatregelen bedoeld in deze artikelen, van het aantal betrokken personen, van de misdrijven waarop ze betrekking hadden en van de behaalde resultaten.

Hij brengt tegelijkertijd verslag uit over de toepassing van de artikelen 102 tot 111 en 317 en stelt de federale Wetgevende Kamers in kennis van het aantal betrokken dossiers, personen en misdrijven."

B. Gegevensinzameling en –verwerking

De datacollectie 2013 (over 2012) wordt zoals steeds geregeld via de vertrouwelijke COL 17/2006.

1. Algemene procedure

De gegevens inzake de toepassing van de bovenvermelde maatregelen worden op **jaarlijkse basis** in principe aangebracht door:

- ☞ De **Federale procureur**, die instaat voor het aanleveren van de gegevens betreffende de anonieme getuigen, de bescherming van de bedreigde getuigen, de bijzondere opsporingsmethoden en de andere onderzoeksmethoden;
- ☞ De **onderzoeksrechter** bij monde van de **procureur des Konings**, die instaat voor het aanleveren van de gegevens betreffende de anonieme getuigen en de andere onderzoeksmethoden.

Om een meer compleet beeld te kunnen opmaken van de andere onderzoeksmethoden, werd voor het direct afluisteren en de inijkoperaties bijkomende informatie door de **Federale Politie** ter beschikking gesteld. Aanvullend

wordt een beroep gedaan op de Nationale Informantenbeheerder van de Federale Politie om de rapportering over de informantenwerking mogelijk te maken.

Alle informatie (met uitzondering van de af luistermaatregel) wordt a.d.h.v. **uniforme formulieren** (ter beschikking gesteld via de COL 17/2006) overgemaakt aan de Dienst voor het Strafrechtelijk beleid, die instaat voor de verwerking van deze gegevens tot een coherent rapport.

De gegevens betreffende de af luistermaatregel zoals bepaald in art. 90ter §1, eerste lid Sv werden op tweeërlei wijze ingezameld in de schoot van de FGP's:

- ☞ Voor personen die gebruik maken van het programma 'Phoobs', gebeurt de evaluatie nagenoeg automatisch. Via dit programma wordt een Access-bestand opgesteld dat de evaluatie van het dossier bevat en aan de Federale Gerechtelijke Politie – Directie van de Bestrijding van de economische en financiële criminaliteit - Federal Computer Crime Unit (DGJ/DJF/FCCU) wordt opgestuurd;
- ☞ Voor personen die geen gebruik maken van het programma 'Phoobs', stuurt DGJ/DJF/FCCU een Excel-bestand op dat reeds gegevens bevat die de DGJ/DJF/FCCU ter beschikking heeft en dat vervolgens door de onderzoeker moet worden aangevuld.

DGJ/DJF/FCCU ontvangt eveneens gegevens van het Commissariaat-generaal Speciale Eenheden - National Technical and Tactical Support Unit – Central Technical Interception Facilities van de Federale Politie (CGSU/NTSU/CTIF) dat belast is met de uitvoering van de af luistermaatregelen. Deze gegevens werden eveneens in rekening gebracht.

De verwerking van deze gegevens en de uiteindelijke redactie van het verslag wordt verzorgd door de Dienst voor het Strafrechtelijk beleid, die het verslag vervolgens overmaakt aan de Minister van Justitie, in kopie aan het College van Procureurs-generaal.

2. Validatie van de gegevens

De validatie van de gegevens gebeurde in samenwerking met:

- ☞ Het **Nationaal Overlegplatform Telecommunicatie** (NOT²), voor de gegevens betreffende de af luistermaatregelen (art. 90ter § 1, 1° lid Sv)³;
- ☞ Het **Federaal Parket**, de **Federale Politie**, en het **Parket-generaal** bij het Hof van Beroep te Gent voor de gegevens betreffende het anoniem getuigenverhoor, de bescherming van de bedreigde getuigen, de bijzondere opsporingsmethoden en de andere onderzoeksmethoden.⁴

Deze valideringsprocedure vond telkens plaats onder de coördinatie van de Dienst voor het Strafrechtelijk beleid.

Tot slot nog een laatste opmerking: alle gegevens in onderhavig rapport hebben enkel betrekking op het kalenderjaar **2012**, ook als de maatregelen verder effect hebben in het aansluitend jaar.

3. Beperkingen & verdere duiding van de cijfers

Algemeen:

De data-inzameling wordt gekenmerkt door een aantal **praktische beperkingen**, die grotendeels te wijten zijn aan de grote diversiteit aan bevoegde actoren en diensten, hun geëigende manier van registreren, de bereidwilligheid om de vereiste (evaluatie)formulieren terug te zenden en de mate van informatisering van deze diensten.⁵ Vandaar dat er geopteerd werd om, daar waar mogelijk, de beschikbare

² Het NOT is een platform dat zorgt voor een periodiek overleg tussen de betrokken actoren uit de publieke sector. Het actieterrein van het NOT strekt zich uit tot de bestrijding van alle vormen van delinquentie waarbij het element 'telecommunicatie', in welke verschijningsvorm ook (vaste en/of mobiele telefonie, via internet of binnen een andere geïnformatiseerde omgeving), een constitutief bestanddeel of specifieke modus operandi oplevert. De Dienst voor het Strafrechtelijk beleid waakt over de coördinatie en de coherentie van deze werkzaamheden. Daarnaast werkt het NOT concrete strategieën uit en zet die om in legislatieve voorstellen om de hoger vermelde vormen van criminaliteit beter te kunnen bestrijden.

³ De validering via het NOT vond schriftelijk plaats in de loop van de maand januari 2014.

⁴ Deze valideringsvergadering vond plaats op 4 februari 2014.

⁵ In concreto spelen bij deze rapporteringsopdracht volgende factoren:

parketgegevens te toetsen aan de gegevens van de Federale Politie, die trouwens belast is met de uitvoering van de machtigingen.

Volledige anonimiteit, bescherming bedreigde getuigen & BOM:

Door de samenwerking tussen het Federaal Parket en de Federale Politie bij het inzamelen van de vereiste data kon evenwel **een volledig (cijfermatig) beeld** worden opgesteld over de aanwending van de volledige anonimiteit, de bescherming van de bedreigde getuigen, de observatie, de infiltratie en de informantenwerking.

Andere onderzoeksmethoden:

Ondanks de bijsturing van de COL 2/2004 d.m.v. de COL 17/2006, blijft op lokaal niveau de gegevensinzameling van de andere onderzoeksmethoden en de onderlinge coördinatie tussen de parketten en de onderzoeksrechter niet optimaal verlopen. Een aantal parketten heeft aangegeven dat getracht wordt hieraan te verhelpen.

Door deze (ongewilde) onvolledigheid is het bijgevolg beter te spreken over **indicaties**, zeker voor wat de uitgestelde tussenkomst, het onderscheppen en openen van post, het inwinnen van bancaire gegevens en de bevrozing betreft. Evenmin kan voor deze maatregelen een **evolutie** van het gebruik ervan geschetst

-
1. De gegevens zitten verspreid over verschillende diensten en instanties, die er elk in functie van hun organisatie een geëigende wijze van registratie en / of gegevensverwerking hebben, hetgeen de uiteindelijke behandeling van deze data tot statistieken enigszins bemoeilijkt. De telling op parketniveau gebeurt a.d.h.v. machtigingen, terwijl de teleenheid bij de Federale Politie de operatie is. Hierbij moet rekening gehouden worden dat niet alle machtigingen worden uitgevoerd (bvb. overlijden van 'target');
 2. De volledigheid van het beeld hangt o.a. af van de mogelijkheid van de parketten en de onderzoeksrechters om de vereiste gegevens, zoals bepaald in de COL 17/2006 aan te reiken. Deze mogelijkheid kan beïnvloed zijn door o.a. een geanticipeerde toegenomen werkdruk n.a.v. een bijkomende taak. Bovendien bestaat er ook nog de discussie over de vertrouwelijkheid van de onderzoeksgegevens. Ook de technische uitrusting van de parketten en de mate van naleven van gemaakte afspraken tussen onderzoeksrechters en procureurs des Konings hebben onverminderd een impact op de volledigheid van de verslaggeving.
 3. Het tellen van het aantal machtigingen op parketniveau stelt in de praktijk problemen. Machtigingen kunnen verlengd, gewijzigd of aangevuld worden. Dit heeft uiteraard invloed op hoe het aantal machtigingen moet/kan berekend worden.
 4. Het niet respecteren van de informatieplicht van de procureur des Konings naar de federale procureur toe (art. 47ter, §2, 2 en 3 Sv), wat de volledigheid van het beeld compromitteert. (Deze informatieplicht betreft de onmiddellijke schriftelijke kennisgeving van elke infiltratie en observatie en de toezending van een kopie van de 3-maandelijkse verslagen inzake de informantenwerking.)

worden, daar niet steeds dezelfde parketten en niet alle onderzoeksrechters informatie (kunnen) aanleveren.

Wat betreft het direct af luisteren en de inblikoperatie wordt de telling gedaan op basis van cijfermateriaal aangeleverd door de Federale Politie.

Een gelijkaardige opmerking moet ook gemaakt worden m.b.t. de telefoontap: namelijk, niet alle FGP's en lokale politiediensten werken mee en niet alle teruggezonden evaluatieformulieren zijn volledig ingevuld.

Resultaatsweging:

Tot slot moet nog een opmerking gemaakt worden bij de **weging van het 'resultaat'** van de diverse maatregelen. In de praktijk blijkt het zeer moeilijk om 'het resultaat' van de diverse maatregelen enerzijds voldoende adequaat te definiëren en anderzijds het resultaat 'geïsoleerd' (per maatregel) na te gaan, gezien er (veelal) sprake is van parallel gebruik van verscheidene opsporings- en onderzoeksmethoden. Bovendien is het onmogelijk om het "resultaat" correct of minstens op afdoende wijze weer te geven zonder enige bijkomende informatie betreffende de context waarin de maatregelen aangewend werden en zonder informatie over de beoordeling door de bodemrechter.

4. Leeswijzer

Elk hoofdstuk in dit rapport begint met een korte situering van de maatregelen. Doorlopend wordt bijkomende informatie meegegeven om de cijfers beter te contextualiseren. Deze worden weergegeven in een kader.

II. Afluistermaatregelen (art. 90ter t/m 90novies Sv)

Het Wetboek van Strafvordering laat momenteel 4 vormen van inmenging in de (tele)communicatie toe, zijnde: het inwinnen van informatie m.b.t. een abonnee of de gewoonlijke gebruiker van een telecommunicatiedienst (de identificatie⁶), het opsporen van een privé-telecommunicatie (de lokalisatie⁷), de interceptie van communicatie (het afluisteren en opnemen⁸) en het direct afluisteren⁹.

Overeenkomstig art. 90decies Sv. worden enkel de twee laatste vormen geëvalueerd.

A. Afluisteren (art. 90ter§1, 1°lid Sv) ¹⁰

Het principe van de afluistermaatregel zit vervat in art. 90ter t/m 90decies Sv. Het is het resultaat van een uitzonderlijke wetgeving. Namelijk, de Wet van 30 juni 1994 stelt als algemeen beginsel het verbod tot kennisnemen (zie de strafbaarstelling ervan in art. 314bis en art. 259bis Sw), het afluisteren en het opnemen van privécommunicatie en –telecommunicatie tijdens de overbrenging ervan met behulp van enig toestel. Enkel de uitzonderingen expliciet bepaald bij wet, laten de onderzoeksrechter, de procureur des Konings (in geval van heterdaad betrapting bij gijzeling of afpersing met geweld/bedreiging, en dit beperkt tot 24u waarna de maatregel dient bevestigd te worden door de onderzoeksrechter¹¹) of een bevoegde buitenlandse

⁶ Cfr. art. 46bis Sv.

⁷ Cfr. art. 88bis Sv.

⁸ Cfr. art. 90ter, §1, 1° lid Sv.

⁹ Cfr. art. 90ter, §1, 2° lid Sv.

¹⁰ 24 % (of 208) van de evaluatieformulieren werden door de gedeconcentreerde gerechtelijke directies (FGP) terug overgemaakt ter verwerking van de beschikbaar gestelde data. Dus niet alle gedeconcentreerde gerechtelijke directies en de lokale politie hebben een evaluatieformulier teruggezonden naar DGJ/DJF/FCCU. Bijkomend werden niet alle overgemaakte evaluatieformulieren volledig ingevuld. Daarnaast blijven sommige dossiers doorlopen in 2013 waardoor de evaluatie ervan vooralsnog niet mogelijk is.

Concreet betekent dit dat het aantal afluistermaatregelen een correcte weergave is. Echter, de bijkomende inhoudelijke informatie over deze maatregelen (de aard van de inbreuken waarop de afluistermaatregelen betrekking hebben, de hoedanigheid van de betrokken personen, het aantal rogatoire commissies, de werklust, de gebruikte tolken en talen en de resultaten van de maatregelen) die door de evaluatieformulieren dienen te worden aangereikt, is onvolledig.

¹¹ De Wet van 27 december 2012 houdende diverse bepalingen betreffende justitie (BS 31 januari 2013) wijzigt in het art. 29 en 30 de artt. 88bis, §1 en 90ter, §5 van het Wetboek van Strafvordering en laten de procureur des Konings bij

overheid¹² (mits instemming door de bevoegde Belgische rechterlijke overheid, i.c. de onderzoeksrechter¹³) toe een dergelijke maatregel te bevelen.

De onderzoeksrechter verleent vooraf machtiging tot uitvoering van een af luistermaatregel bij een met redenen omklede beschikking, die hij meedeelt aan de Procureur des Konings.

Volgende vormvereisten zijn, op straffe van nietigheid¹⁴, van toepassing op de beschikking:

- ☞ De beschikking dient gedagtekend te zijn;
- ☞ De beschikking vermeldt volgende zaken:
 - de aanwijzingen en de concrete feiten, eigen aan de zaak, die de maatregel wettigen overeenkomstig artikel 90ter;
 - de redenen waarom de maatregel onontbeerlijk is om de waarheid aan de dag te brengen;
 - de persoon, het communicatie- of telecommunicatiemiddel of de plaats die het voorwerp is van de bewaking;
 - de periode tijdens welke de bewaking kan worden uitgeoefend, welke niet langer mag zijn dan één maand te rekenen van de beslissing waarbij de maatregel wordt bevolen¹⁵;
 - de naam en de hoedanigheid van de officier van gerechtelijke politie aangewezen voor de uitvoering van de maatregel.

Voor de uitvoering van zijn beschikking mag de onderzoeksrechter enkel officieren van de gerechtelijke politie (hierna: OGP) aanwijzen. Deze kunnen zich echter laten bijstaan door agenten van de gerechtelijke politie, van wie de namen op voorhand aan de onderzoeksrechter zijn meegedeeld. De namen van de officieren van de gerechtelijke politie worden niet vermeld in het gerechtelijk dossier.

betrapping op heterdaad bij gijzeling of afpersing met geweld/bedreiging toe de leiding te nemen van het onderzoek voor de volledige periode van de heterdaadsituatie, zonder tussenkomst van de onderzoeksrechter. Deze aanpassing treedt in werking vanaf 10 februari 2013.

¹² Ingevoegd met de Wet van 9 december 2004 betreffende de wederzijdse internationale rechtshulp in strafzaken en tot wijziging van artikel 90ter van het Wetboek van strafvordering, BS 24/12/09.

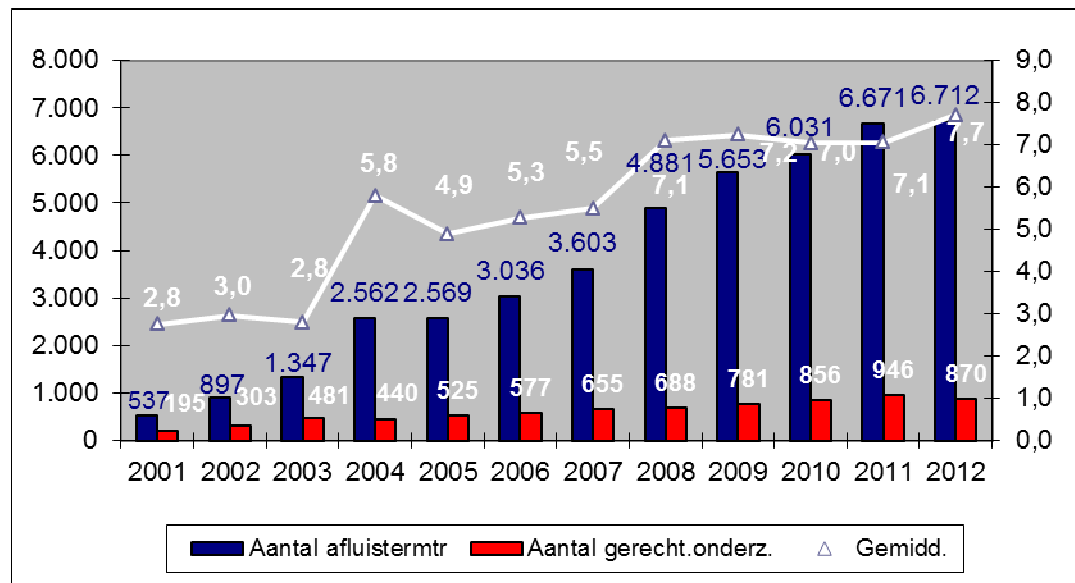
¹³ Enkel mogelijk indien er geen technische tussenkomst in België vereist is.

¹⁴ Cfr. art. 90quater §1 Sv.

¹⁵ Vaste Cassatierechtspraak stelt dat de dag van de beschikking de termijn van één maand doet starten.

In 2012 werden er **6.712 af luistermaatregelen** uitgevoerd.¹⁶ Deze stijging ligt in de lijn met de voorgaande jaren. Deze maatregelen, die betaald worden in het kader van de gerechtskosten, vonden plaats in **870 gerechtelijke onderzoeken**. Er werden in **83 rogatoire commissies** af luistermaatregelen bevolen. Deze vonden plaats in uitvoering van buitenlandse verzoeken in België¹⁷, waarvan de kosten gedragen worden conform de bepalingen in de internationale verdragen hieromtrent.

Grafiek 1: Aantal af luistermaatregelen, aantal gerechtelijke onderzoeken en het gemiddeld aantal taps per gerechtelijk onderzoek voor de jaren 2001 tot 2012.

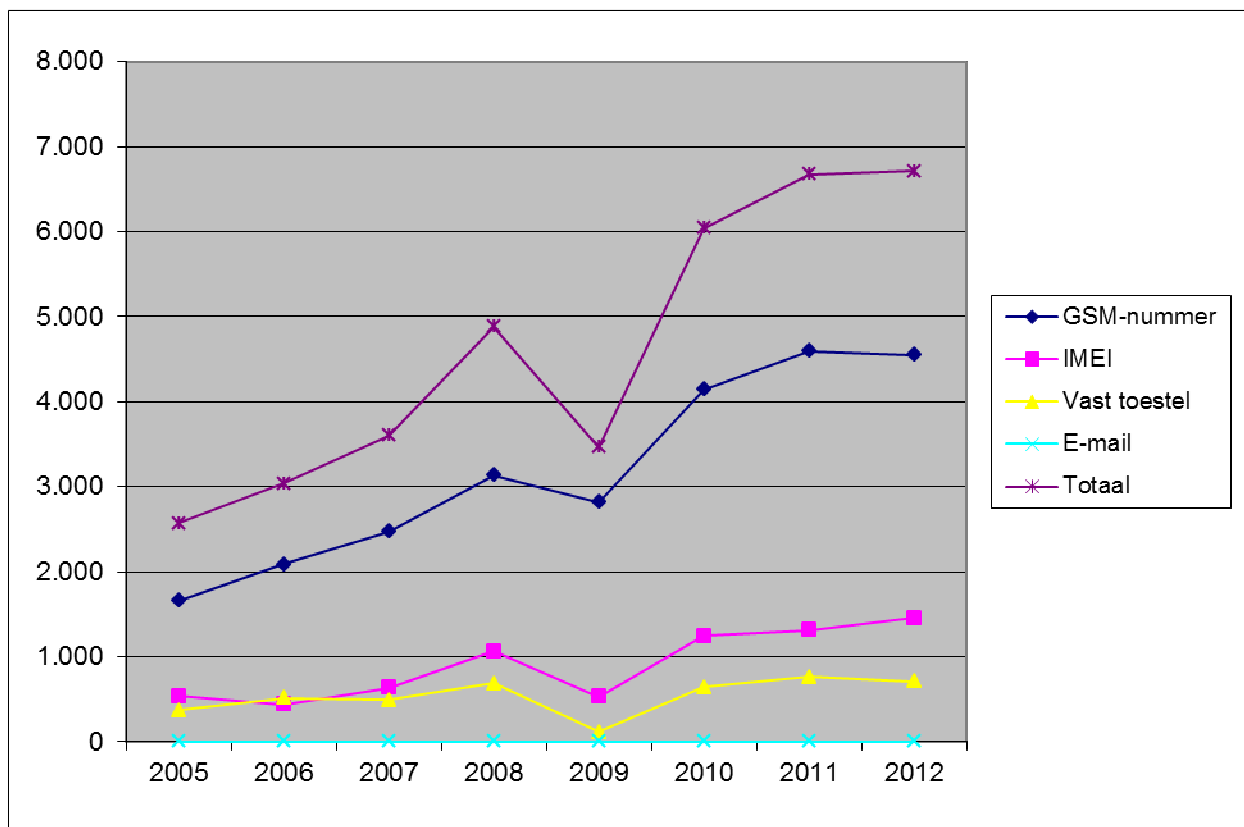

Wat de **aard van de getapte communicatiemiddelen** betreft, werd **68%** (4551) van de af luistermaatregelen op een **GSM-nummer** geplaatst, wat een lichte daling inhoudt ten opzichte van de voorgaande jaren. Gezien het aantal taps op IMEI-nummers stijgt, komt het totaal aantal af luistermaatregelen in 2012 terug (licht) hoger uit in vergelijking met het voorgaande jaar.

¹⁶ Deze grootorde van het aantal tapmaatregelen is het gevolg van de praktijk dat er bij elke operator een tap moet gestart worden, indien een af luistermaatregel moet worden uitgevoerd op het IMEI-nummer (een soort serienummer) van een GSM-toestel. Zo kan men alle gesprekken, die via eenzelfde GSM verlopen, maar waarvoor SIM-kaarten van verschillende operatoren worden gebruikt, toch nog registreren. Dit is dan ook navenant voor de facturatie van de taps.

¹⁷ De af luistermaatregelen in het buitenland in uitvoering van Belgische rechtshulpverzoeken worden niet geteld.

Grafiek 2: Aard van de getapte communicatiemiddelen voor de periode 2005-2012.

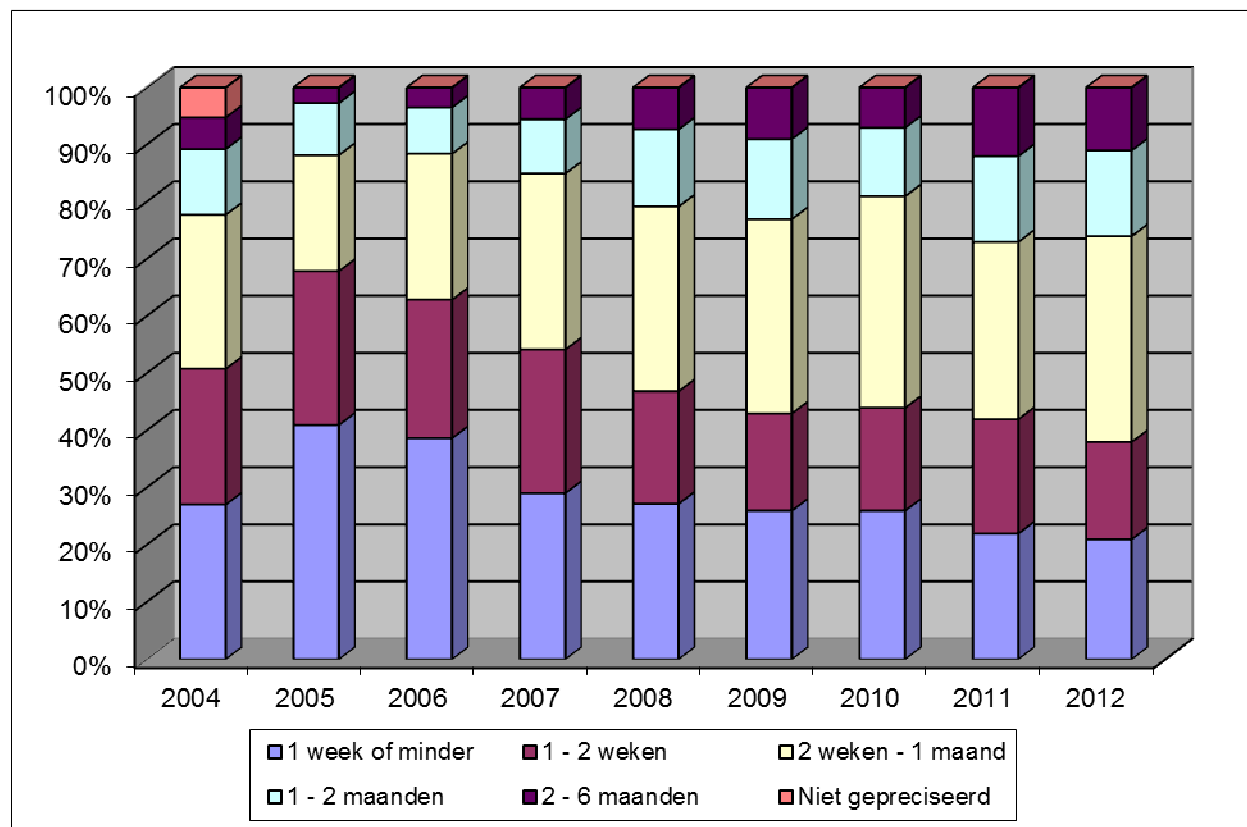

Het bevel van de onderzoeksrechter is geldig voor een periode van maximaal een maand, hernieuwbaar voor een termijn die niet langer mag zijn dan 1 maand, met een maximum van 6 maand. Ongeacht de mogelijkheid tot maandelijkse verlenging van de maatregel, kan de OGP niet zelfstandig handelen. Hij is er immers toe gehouden om ten minstens om de 5 dagen schriftelijk verslag uit te brengen aan de onderzoeksrechter¹⁸.

38% (2508) van de maatregelen neemt **niet langer dan twee weken** in beslag. Ruim een derde van de af luistermaatregelen (36% - 2407) heeft een beloop van 2 weken tot 1 maand. De trend met de verschuiving van het zwaartepunt in de termijnen naar een langer beloop zet zich ook in 2012 verder.

¹⁸ Het is aangewezen om die verplichtingen te laten wegvallen indien het een buitenlands verzoek betreft.

Grafiek 3: Duurtijd van de maatregelen voor de periode 2004-2012.

Leeswijzer: De navolgende contextualisering (d.m.v. cijfers en grafieken) heeft betrekking op 24% van het totaal aantal uitgevoerde af luistermaatregelen (dit zijn 208 gerechtelijke onderzoeken). Het betreft dus enkel gegevens met betrekking tot de maatregelen waarvoor een evaluatieformulier werd ingevuld door de politiediensten. Dus niet alle FGP's en de lokale politie vulden het evaluatieformulier in.

Het wetboek van Strafvordering beperkt de af luistermaatregel limitatief tot de meest ernstige **inbreuken** die opgelijst werden in art. 90ter§§2-4 Sv. Deze taplijst beoogt zowel de strafbare feiten die gepleegd werden (art. 90ter §2 Sv) als de poging (art. 90ter §3 Sv) hiertoe. Ook de handelingen van een vereniging van misdadigers (art. 90ter §4 Sv) worden beoogd voor zover die gevormd wordt met als doel het plegen van aanslagen tegen personen of eigendommen omschreven in art. 90ter §2 Sv.

Bijna 42% van de af luistermaatregelen worden gevorderd in het kader van gerechtelijke onderzoeken naar **verdovende middelen**. Daarna volgen deelname aan/leiding van criminele organisaties, moord en vergiftiging, doodslag, afpersing en diefstal met geweld of bedreiging en terroristische misdrijven.

Tabel 1: Aantal gerechtelijke onderzoeken waarin de af luistermaatregel wordt bevolen, opgedeeld per fenomeen (2012).

Omschrijving	Aantal
Verdovende middelen	101
Deelneming aan criminele organisatie	30
Moord en vergiftiging	26
Doodslag	17
Afpersing en diefstal met geweld of bedreiging, diefstal gelijkgesteld met verzwarende omstandigheden	16
Terroristische misdrijven	13
Gijzeling	12
Ernstige schendingen Internationaal Humanitair Recht	7
Heling & witwassen	6
Ontvoering minderjarige	3
Vereniging met het oogmerk een aanslag te plegen tegen personen of eigendommen	3
Bedreigingen met aanslag op personen/eigendommen & valse inlichtingen betreffende ernstige aanslagen (klacht)	2
Bederf van de jeugd en prostitutie	2
Afluisteren, kennismemen en opnemen van privé-communicatie en –telecommunicatie (door een ambtenaar)	2
Toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen	1
Openbare omkoping	1
Hormonen	0
Aanslagen op het staatshoofd, bepaalde leden van de Koninklijke familie	0

en de ministers	
Roofmoord	0
Wapens	0
Bepaalde categorieën van opzettelijke ontploffingen	0
Mensenhandel	0
Geheim van privé-communicatie en –telecommunicatie (door een privé-persoon)	0
Diefstal & afpersing van kernmateriaal	0
Opzettelijke brandstichting	0
Informaticabedrog	0
Bedreigingen met een aanslag op personen of op eigendommen en valse inlichtingen betreffende ernstige aanslagen	0
Private omkoping	0
Indringing van informaticasystemen en informaticasabotage	0
Bedrieglijk tot stand brengen van elektronische communicatie en elektronische stalking	0
Totaal	242¹⁹

De af luistermaatregel kan alleen bevolen worden t.a.v. personen die op grond van precieze aanwijzingen ervan verdacht worden het strafbare feit te hebben gepleegd, t.a.v. de communicatiemiddelen die geregeld gebruikt worden door een persoon op wie een verdenking rust of t.a.v. plaatsen waar deze vermoed wordt te vertoeven. De maatregel kan ook bevolen worden t.a.v. personen van wie wordt vermoed dat zij geregeld in verbinding staan met een persoon op wie een verdenking rust.

Op basis van de analyse van de voorhanden zijnde evaluatieformulieren kan worden vastgesteld dat **92,8%** van de oproepnummers waarop een

¹⁹ Deze info is afkomstig uit de evaluatieformulieren. Gezien niet alle evaluatieformulieren terug werden overgemaakt aan het FCCU, is deze info onvolledig en bedraagt bij voorbeeld het totaal aantal fenomenen waarop de af luistermaatregel betrekking had in 2012 (242) minder dan het aantal onderzoeken (870).

afluistermaatregel werd geplaatst, toebehoren aan personen die zich in de **hoedanigheid van verdachte** bevinden. De hoedanigheid van de betrokken personen werd echter niet systematisch gepreciseerd waardoor het weergegeven cijfer hier dus beperkt is tot die formulieren waar de hoedanigheid van de betrokken persoon werd ingevuld.

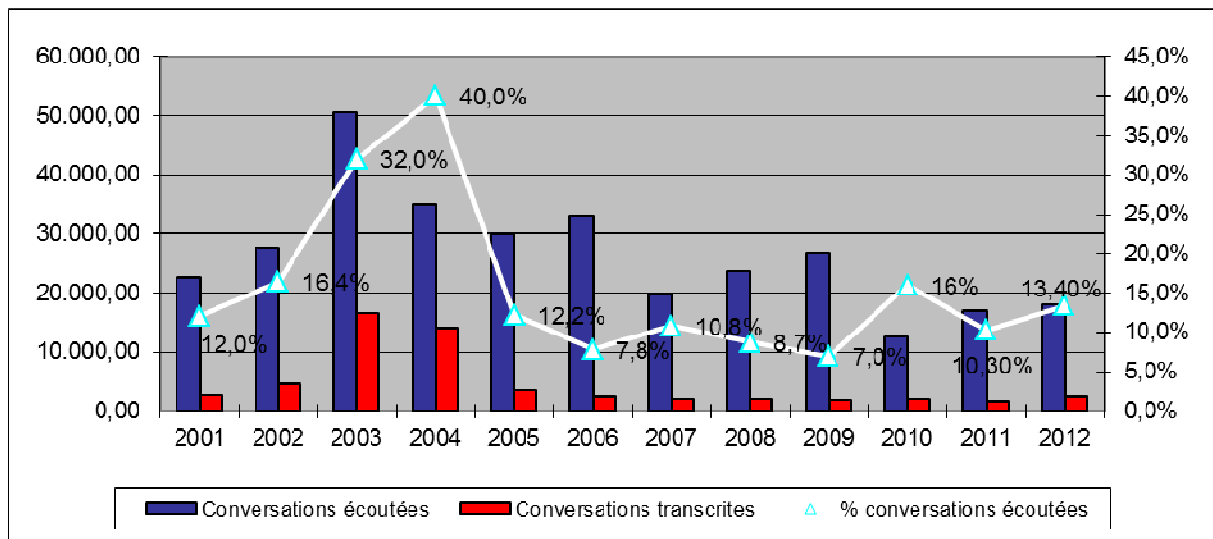
De uitvoering van de afluistermaatregelen brengt een aanzienlijke **werklast** met zich mee. Deze werklast wordt uitgedrukt in het aantal beluisterde uren en in het aantal uitgeschreven uren. Overeenkomstig art. 90sexies Sv wordt de overschrijving van de getapte communicaties beperkt tot die communicaties die voor het onderzoek van belang worden geacht. Hierbij worden evenwel een aantal waarborgen voorzien:

- ☞ Het geheel van de communicaties moet altijd worden opgenomen;
- ☞ De communicaties die voor het onderzoek van belang worden geacht, worden integraal overgeschreven. Die welke voor het onderzoek niet als pertinent worden beschouwd, moeten niet vertaald en overgeschreven worden;
- ☞ De niet-pertinente communicaties worden door de OGP geïnventariseerd en herhaalt het onderwerp van het gesprek en de identificatiegegevens van het communicatiemiddel van waaruit of waarnaar oproepen we(o)rden gedaan;
- ☞ De betrokken partijen kunnen aan de onderzoeksrechter vragen om de niet-overgeschreven communicaties te raadplegen en extra overschrijvingen te bevelen.

Een eerste indicator van de werklast die een tap met zich meebrengt, is het aantal beluisterde uren. In 2012 werd dit (op basis van de beschikbare evaluatieformulieren) berekend op **18.126 uren**.²⁰ Een tweede indicator verwijst naar de uitschrijving van de pertinente gesprekken. Dit werd voor 2012 berekend op **2.426 uren**. Dit komt neer op 13,4% van de beluisterde gesprekken.

²⁰ Dus opgelet: niet voor alle maatregelen werd een indicatie van de duur van de communicaties in het evaluatieformulier opgegeven!

Grafiek 4: Aantal beluisterde en uitgeschreven uren en de ratio ervan voor de periode 2001 tot 2012.

Bij het uitvoeren van de tapmaatregel, wordt men vaak geconfronteerd met **andere talen**. Uit onderstaande tabel blijkt dan ook het vaak internationale karakter van de criminaliteit waarvoor de af luistermaatregel bevolen wordt.

De top-5 van de talen waarvoor het meest een beroep gedaan wordt op een vertaler/tolk bestaat uit de volgende talen:

- 1) Arabisch (27);
- 2) Turks en Frans (elk 26);
- 3) Roemeens (13);
- 4) Engels en Berbers (elk 11);
- 5) Bulgaars (9).

In de volgende tabel wordt een overzicht²¹ gegeven van de andere talen en dialecten waarbij een tolk of vertaler diende te worden ingezet.

²¹ Ook hier is het overzicht onvolledig.

Tabel 2: Het aantal af luistermaatregelen in een andere taal of dialect (buiten de top-5) in 2012.

Koerdisch	6
Servisch	6
Italiaans	5
Surinaams	5
Albanees	3
Spaans	3
Pools	3
Swahili	3
Armeens	2
Punjabi	2
Rom	2

Urdu	2
Afrikaans	1
Duits	1
Chinees	1
Farsi	1
Fuzou Chinees	1
Grieks	1
Portugees	1
Russisch	1
Slavisch	1

Via de evaluatieformulieren werd ook gepeild naar de **resultaten** van de tapmaatregel. Op basis van de beschikbare evaluatieformulieren kan vastgesteld worden dat bij 34,4% van de af luistermaatregelen het resultaat als cruciaal wordt ervaren.

Tabel 3: Afweging van de resultaten van de tapmaatregel in 2012.

Resultaat	Aantal maatregelen	%
Van cruciaal belang	422	34,4
Belangrijke elementen	530	43,2
Geen belangrijke elementen	274	22,4
Totaal	1226	100,0

Voor 77,6% van de af luistermaatregelen wordt het resultaat als cruciaal tot belangrijk ervaren.

Tenslotte worden hieronder enkele cijfers omtrent de uitvoering van de af luistermaatregel gecontextualiseerd en kwalitatief geëvalueerd.

De cijfers in verband met de af luistermaatregel leren dat er per onderzoek, waarin het af luisteren wordt bevolen, gemiddeld zo'n 7,7 maatregelen worden af genomen. Uit de evaluatieformulieren van de federale politie blijkt dat er voor 92,8% op verdachten wordt getapt en dat er ruim 13% van de beluisterde gesprekken ook effectief wordt uitgeschreven met het oog op de bewijsvoering. Hoewel deze laatste cijfers eigenlijk als een indicatie moeten worden aanzien²², zouden deze tot de (foutieve) conclusie kunnen leiden dat er door de onderzoeksrechters veel onnuttig wordt getapt en dus onzorgvuldig wordt omgesprongen met de schaarse middelen op het vlak van personeel en budget (gerechtskosten).

Om het gros van de relevante gesprekken tussen criminelen te kunnen onderscheppen zijn echter meer gerichte tapmogelijkheden nodig dan deze die vandaag door de onderzoeksrechter kunnen worden aangewend.

In de vorige rapporten werd reeds aangehaald dat het internet steeds vaker wordt gebruikt voor communicatiedoeleinden. Samenkomsten vinden bij voorbeeld meer en meer plaats in de virtuele wereld en niet meer in de reële wereld.

Zoals voor de telefonie, is er de vraag vanuit onze opsporings- en vervolgingsinstanties om ook op een gestructureerde wijze het internet te kunnen beluisteren zodat er veel minder rond de verdachte moet worden getapt om relevante informatie los te krijgen en zodat er meer precies afgeluisterd kan worden. Hier dient verder initiatief genomen.

Het is dus zaak om het Koninklijk Besluit²³, dat hieromtrent reeds is verschenen, verder te operationaliseren zodat politie en justitie over de juiste tools en technische mogelijkheden beschikken voor het beluisteren van het internet en er ook in cyberspace kan gestreefd worden naar het vinden van de waarheid.

Dit zou ook inhouden dat er minder andere opsporingsmethoden moeten worden ingezet om verdachten te lokaliseren of te intercepteren, wat minder politionele

²² Dit omdat er voor de cijfers omtrent het tappen op verdachten en het percentage uitgeschreven gesprekken beroep wordt gedaan op de evaluatieformulieren. Er werd slechts 24% van de verstuurde evaluatieformulieren ontvangen waardoor deze cijfers dus zeer partieel zijn.

²³ Koninklijk Besluit van 8 februari 2011 tot wijziging van het koninklijk besluit van 9 januari 2003 tot uitvoering van de artikelen 46bis, paragraaf 2, eerste lid, 88bis, paragraaf 2, eerste en derde lid, en 90quater, paragraaf 2, derde lid van het Wetboek van strafvordering en van artikel 109ter, E, paragraaf 2, van de wet van 21 maart 1991 betreffende de hervorming van sommige economische overheidsbedrijven, Belgisch Staatsblad, 23 februari 2011.

capaciteit en budgettaire middelen vergt. Het investeren in internetinterceptiemogelijkheden heeft dus ook een kostenreducerend effect.

Om de gegevens naderhand daadwerkelijk te kunnen behandelen, en dus effectief resultaat te kunnen boeken, zal verder werk worden gemaakt van de uitbreiding van de technische en personele capaciteit.

Ook vanuit Europees perspectief zijn investeringen in technische mogelijkheden voor het beluisteren van het internet noodzakelijk, dit omdat België momenteel niet tegemoet kan komen aan de EU-cybercrime convention²⁴ en de implementatie hiervan dus uitblijft.

B. Direct afluisteren (art. 90ter §1, 2°lid Sv)

Art. 90ter §1, tweede lid van het Wetboek van Strafvordering stelt de onderzoeksrechter (en de procureur des Konings i.g.v. ontdekking op heterdaad van de misdrijven van gijzeling en afpersing met geweld of bedreigingen, ingevolge art. 90ter §5 Sv en dit beperkt tot 24u waarna de maatregel dient bevestigd te worden door de onderzoeksrechter²⁵) in staat te bevelen om, ook buiten medeweten of zonder toestemming van hetzij de bewoner, hetzij de eigenaar of rechthebbende, in een woning of in een private plaats binnen te dringen, teneinde het mogelijk te maken privé-communicatie of –telecommunicatie direct af te luisteren, er kennis van te nemen of op te nemen met technische hulpmiddelen. Alle grond- en vormvoorwaarden en uitvoeringsmodaliteiten van art. 90ter t/m 90decies Sv blijven daarbij onverkort en zonder uitzondering gelden.

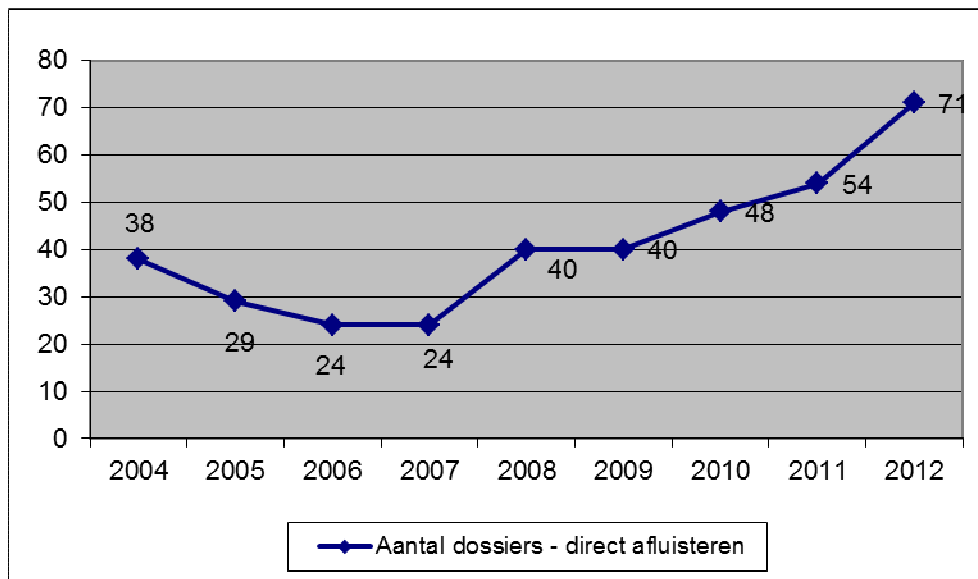
In 2012 werd het direct afluisteren in **71 strafdossiers**²⁶ toegepast.

²⁴ Verdrag betreffende de computercriminaliteit van Boedapest dd. 23.11.2001, Wet houdende instemming dd. 03.08.2012, BS 21.11.2012.

²⁵ De Wet van 27 december 2012 houdende diverse bepalingen betreffende justitie (BS 31 januari 2013) wijzigt in het art. 29 en 30 de artt. 88bis, §1 en 90ter, §5 van het Wetboek van Strafvordering waardoor de procureur des Konings bij betrapping op heterdaad met gijzeling of afpersing met geweld/bedreiging de leiding van het onderzoek neemt zolang de heterdaadsituatie duurt, zonder tussenkomst van een onderzoeksrechter. Deze aanpassing treedt in werking vanaf 10 februari 2013.

²⁶ Deze gegevens betreffende het direct afluisteren werden door de Federale Politie (DGJ/DJO) aangereikt.

Grafiek 5: Aantal dossiers waarin het direct afluisteren werd toegepast voor de periode 2004-2012.

III. Anonieme getuigenissen (art. 86bis en 86ter Sv)

Bedoeld wordt de toekenning van de volledige anonimiteit krachtens art. 86bis en 86ter Sv. De maatregel om de identiteit van de getuige volledig verborgen te houden, komt enkel de onderzoeksrechter toe. De beschikking dient aan de procureur des Konings te worden meegedeeld. Deze laatste houdt een register bij van alle getuigen van wie de identiteit verborgen gehouden wordt.

In 2012 werden er **geen nieuwe onderzoeken** gestart waarin de onderzoeksrechter de volledige anonimiteit toekende.

IV. Bescherming van bedreigde getuigen (art. 102 – 111 en 317 Sv)²⁷

Voor het jaar 2012 werden **geen nieuwe getuigenbeschermingsdossiers** geopend. Verschillende dossiers die geopend waren in de voorgaande jaren bleven nog gevolgen in 2012 genereren. Zo liepen nog 4 dossiers waarin 11 personen bescherming genoten (dit betreffen de getuigen zelf en familieleden).

A. Gewone beschermingsmaatregelen

De Getuigenbeschermingscommissie kan, met inachtneming van de subsidiariteits- en proportionaliteitsbeginselen, gewone beschermingsmaatregelen toekennen aan een bedreigde getuige en, in voorkomend geval en voor zover zij gevaar lopen als gevolg van de door hem afgelegde verklaringen, aan zijn gezinsleden en andere bloedverwanten.

De gewone beschermingsmaatregelen betreffen:

- ☞ Het afschermen van de gegevens van de betrokken persoon bij de dienst bevolking en bij de burgerlijke stand;
- ☞ Het verstrekken van raadgevingen op het vlak van preventie;
- ☞ Het plaatsen van technopreventieve middelen;
- ☞ Het aanstellen van een contactambtenaar;
- ☞ Het voorzien in een alarmprocedure;
- ☞ Het verstrekken van psychologische bijstand;
- ☞ Het preventief patrouilleren door de politiediensten;

²⁷ De volgende cijfers hebben enkel betrekking op dossiers die voorgelegd (moeten) worden aan de Getuigenbeschermingscommissie (krachtens de Wet van 7 juli 2002). Noch de rechtshulpverzoeken met het oog op de organisatie in België van een beschermingsprogramma dat in het buitenland werd toegekend, noch de aanvragen van de supranationale rechtscolleges, zijn opgenomen in deze cijfers. Deze aanvragen worden steeds voorgelegd aan de voorzitter van de Getuigenbeschermingscommissie. Zuivere steunaanvragen van een andere Staat tot het leveren van zeer punctuele hulp in het raam van buitenlandse betuigenbeschermingsprogramma's worden evenmin in de onderstaande cijfergegevens opgenomen, vermits ze niet onderworpen zijn aan een goedkeuring van de Getuigenbeschermingscommissie.

Voor de berekening van de cijfers worden enkel de personen geteld aan wie in België het statuut van beschermd getuige werd toegekend door de Getuigenbeschermingscommissie, met inbegrip van de personen aan wie de federale procureur in het geval van hoogdringendheid gewone beschermingsmaatregelen heeft toegekend.

- ☞ Het registreren van in- en uitgaande gesprekken;
- ☞ Het op regelmatige tijdstippen controleren van de raadplegingen van het rijksregister en/of het afschermen van de gegevens van de betrokkene;
- ☞ Het ter beschikking stellen van een geheim telefoonnummer;
- ☞ Het ter beschikking stellen van een afgeschermd nummerplaat;
- ☞ Het ter beschikking stellen van een gsm voor noodoproepen;
- ☞ Het onmiddellijk en van nabij fysiek beveiligen van de betrokken persoon;
- ☞ Het elektronisch beveiligen van de betrokken persoon;
- ☞ Het reloceren van de betrokken persoon gedurende maximaal 45 dagen;
- ☞ Het plaatsen van de gedetineerde betrokken persoon in een bijzonder beveiligde afdeling van de gevangenis;
- ☞ Het inschrijven op een contactadres.²⁸

Wat de toepassing betreft werden er in 2012 **geen nieuwe dossiers** opgestart met toegekende bijzondere beschermingsmaatregelen of gewone beschermingsmaatregelen.

B. Bijzondere beschermingsmaatregelen

De Getuigenbeschermingscommissie kan, met inachtneming van de subsidiariteits- en proportionaliteitsbeginselen, bijzondere beschermingsmaatregelen toekennen aan een bedreigde getuige, wiens bescherming met gewone beschermingsmaatregelen niet kan worden verzekerd en wiens verklaringen betrekking hebben op een misdrijf zoals bedoeld in art. 90ter, §§2-4 Sv, een misdrijf gepleegd in het kader van art. 324bis Sw of een misdrijf zoals bedoeld in de wet van 16 juni 1993 betreffende de bestraffing van ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht.

De bijzondere beschermingsmaatregelen kunnen omvatten:

- ☞ Het reloceren van de betrokken persoon gedurende meer dan 45 dagen;
- ☞ Het wijzigen van de identiteit van de betrokken persoon;

²⁸ Ingevoegd bij wet van 14 juli 2011 tot wijziging van de wet van 7 juli 2002 houdende een regeling voor de bescherming van bedreigde getuigen en andere bepalingen, Belgisch Staatsblad, 1 augustus 2011.

- ☞ Het toekennen van een tijdelijke beschermingsidentiteit en de strikt noodzakelijke documenten ter ondersteuning ervan aan de betrokken persoon.²⁹

Bijkomend bevat elk dossier met bijzondere beschermingsmaatregelen steeds een pakket aan gewone beschermingsmaatregelen.

Wat de uitvoering van deze maatregelen in 2012 betreft, waren in 2012 **geen nieuwe dossiers** voor bijzondere beschermingsmaatregelen.

C. Financiële hulpmiddelen

De Getuigenbeschermingscommissie kan, rekening houdend met de specifieke situatie van de betrokken persoon, financiële hulpmaatregelen toekennen aan de bedreigde getuige aan wie bijzondere beschermingsmaatregelen worden toegekend.

De financiële hulpmaatregelen kunnen omvatten:

- ☞ Een maandelijkse uitkering om in het onderhoud van de bedreigde getuige en zijn samen met hem beschermde gezinsleden en andere bloedverwanten te voorzien, en waarvan bepaalde gedeelten kunnen bestemd worden voor specifieke doeleinden;
- ☞ De eenmalige uitkering van een bedrag voor het opstarten van een zelfstandige activiteit;
- ☞ Een bijzondere financiële bijdrage voor specifieke doeleinden.

In 2012 waren er **geen nieuwe dossiers** waarbij financiële hulpmaatregelen dienden toegekend aan getuigen aan wie bijzondere beschermingsmaatregelen werden toegekend.

²⁹ Ingevoegd bij wet van 14 juli 2011 tot wijziging van de wet van 7 juli 2002 houdende een regeling voor de bescherming van bedreigde getuigen en andere bepalingen, Belgisch Staatsblad, 1 augustus 2011.
Het Koninklijk Besluit van 2 juli 2013 betreffende bepaalde bestuurlijke aspecten van de identiteitswijziging als bijzondere beschermingsmaatregel bedoeld in art. 104, §2, tweede lid, 2°, van het Wetboek van Strafvordering, BS 8 juli 2013, bepaalt de regels omtrent de bijzondere registers voor de overschrijving bij de gemeentelijke overheden.

V. Bijzondere opsporingsmethoden (art. 47ter – 47decies en 56bis Sv)

De bijzondere opsporingsmethoden³⁰ zijn de observatie, de infiltratie en de informantenwerking, zoals deze uitgeoefend worden in het kader van een opsporingsonderzoek en gerechtelijk onderzoek.

A. Observatie (art. 47sexies, 47septies en 56bis Sv)

De observatie, als bijzondere opsporingsmethode, is het stelselmatig waarnemen door een politieambtenaar van één of meerdere personen, hun aanwezigheid of gedrag, of van bepaalde zaken, plaatsen of gebeurtenissen.³¹

Een stelselmatige observatie is een observatie:

- ☞ van meer dan vijf opeenvolgende dagen of van meer dan vijf niet-opeenvolgende dagen gespreid over een periode van een maand, of
- ☞ een observatie waarbij technische hulpmiddelen³² worden aangewend, of

³⁰ Overeenkomstig de Wet van 6 januari 2003 en de omzendbrief COL 13/2006 van het College van Procureurs-generaal wordt het Federaal Parket ingelicht betreffende de bijzondere opsporingsmethoden die over de verschillende gerechtelijke arrondissementen worden aangewend.

Het Federaal Parket beschikt bijgevolg over een nagenoeg volledig zicht van de aangewende bijzondere opsporingsmethoden die bevolen werden door procureurs des Konings, onderzoeksrechters, arbeidsauditeurs of de Federale procureur, in Belgische dossiers of als antwoord op een internationaal rechtshulpverzoek. De cijfergegevens zijn hoofdzakelijk gesteund op gegevens aangebracht door de lokale parketten (aan de Federale procureur). In het kader van deze informatieovermaking (van lokaal naar federaal parket) kan een vertraging of vergetelheid optreden, waardoor er desgevallend sprake kan zijn van een kleine foutmarge in de telling.

Bovendien moet wat betreft de observaties en de infiltraties er eveneens rekening mee gehouden worden dat in één enkel dossier verschillende machtigingen afgeleverd kunnen worden. Wat de informantenwerking betreft, is het zo dat overeenkomstig de COL 13/2006 de parketten enkel gehouden zijn tot een periodieke inlichting van het Federaal Parket onder de vorm van een overkoepelend verslag. Zodoende beschikt het Federaal Parket niet over cijfermateriaal dat moet toelaten te rapporteren over de aanwending van de informantenwerking overeenkomstig art. 90decies Sv. Teneinde enige andere informatie hierover te kunnen verstrekken heeft de Nationaal Informantenbeheerder hiertoe nuttige gegevens verstrekt. (Zie ook in inleiding.)

³¹ Art. 47sexies, §1, eerste lid Sv.

³² Een technisch hulpmiddel is een configuratie van componenten die signalen detecteert, deze transporteert, hun registratie activeert en de signalen registreert, met uitzondering van de technische middelen die worden aangewend om een maatregel als bedoeld in artikel 90ter uit te voeren. Het fotoestel werd door de Wet van 27

- ☞ een observatie met een internationaal karakter, of
- ☞ een observatie uitgevoerd door de gespecialiseerde eenheden van de federale politie.

Het volstaat dat één van de bovenvermelde elementen aanwezig is opdat er sprake is van een stelselmatige observatie.

Niet-stelselmatige observaties vallen dus niet onder het toepassingsgebied van art. 47sexies Sv en kunnen door de politieambtenaren op grond van art. 8 Sv en op grond van hun algemene bevoegdheden, krachtens de Wet op het Politieambt, worden verricht.

Een wettelijke regeling voor de toepassing van de bijzondere opsporingsmethoden met het oog op de opsporing van personen die zich onttrokken hebben aan de uitvoering van straffen of vrijheidsberovende maatregelen dringt zich evenwel op, daar te meer het Verdrag tussen de BENELUX-landen van 8 juni 2004 inzake grensoverschrijdend politieel optreden in een uitbreiding voorziet van de grensoverschrijdend observatie t.a.v. personen die zich hebben onttrokken aan bepaalde vrijheidsbenemende straffen. Er dient dus dringend verder gewerkt aan de initiatieven die hieromtrent werden genomen in verband met de reparatiewet BOM, in het bijzonder voor wat betreft de opsporing van personen die zich hebben onttrokken aan de uitvoering van straffen of vrijheidsberovende maatregelen. Zo was er reeds een ontwerp van reparatiewet BOM opgesteld waarin o.m. de toepassing van de BOM in de strafuitvoeringsfase was voorzien, doch bij gebreke aan een initiatief van de regering is dit ontwerp hernomen in een wetsvoorstel (Senaat 5-1848/1-2012/2013 dd. 21.11.2012).

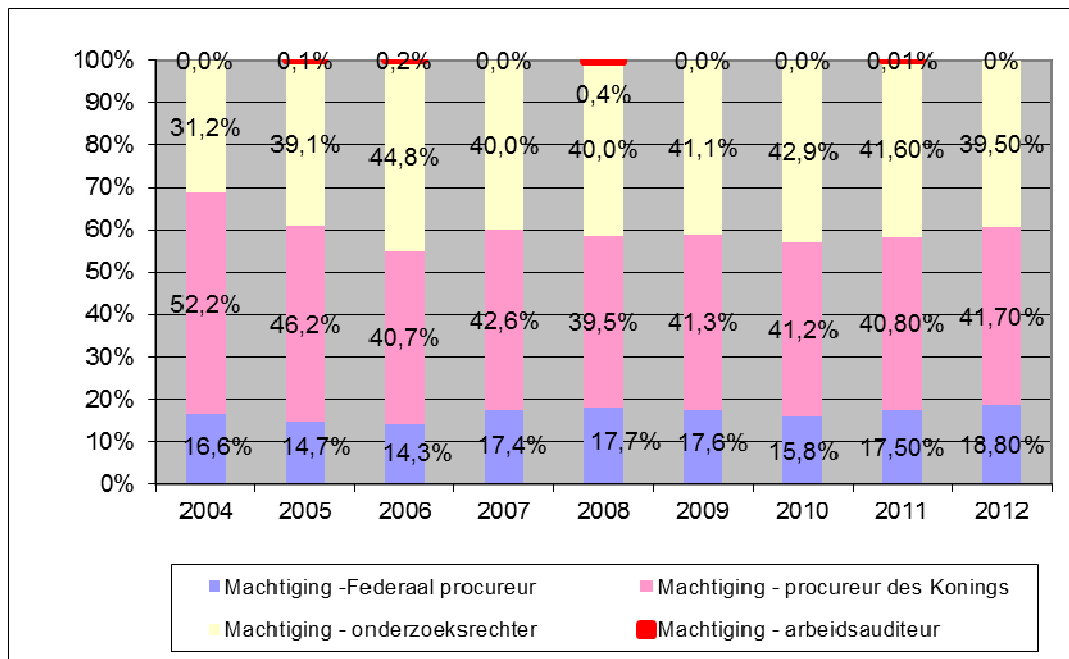
In 2012 werden er **899 observaties** gemachtigd³³, waarvan 39,5% door de onderzoeksrechter (355), 41,7% door de procureur des Konings (375), 18,8% door de

december 2005 houdende diverse wijzigingen van het Wetboek van Strafvordering en van het Gerechtelijk Wetboek met het oog op de verbetering van de onderzoeksmethoden in de strijd tegen het terrorisme en de zware en georganiseerde criminaliteit, BS 30 december 2005, hierna reparatiewet 'BOM' genoemd, uitdrukkelijk uitgesloten van de definitie van technisch hulpmiddel, tenzij het gebruikt wordt om zicht te verwerven in een woning (dan geldt de procedurele bescherming van art. 56bis, lid 2 Sv).

³³ Dit cijfer weerspiegelt enkel de aanvankelijke machtigingen. Wijzigingen, aanpassingen en verlengingen worden hier niet meegeteld.

federale procureur (169) en geen door de arbeidsauditeur. Deze 899 observaties werden gemachtigd in het kader van **823 onderzoeken**.

Grafiek 6: Evolutie in machtigende autoriteit voor de periode 2004-2012.

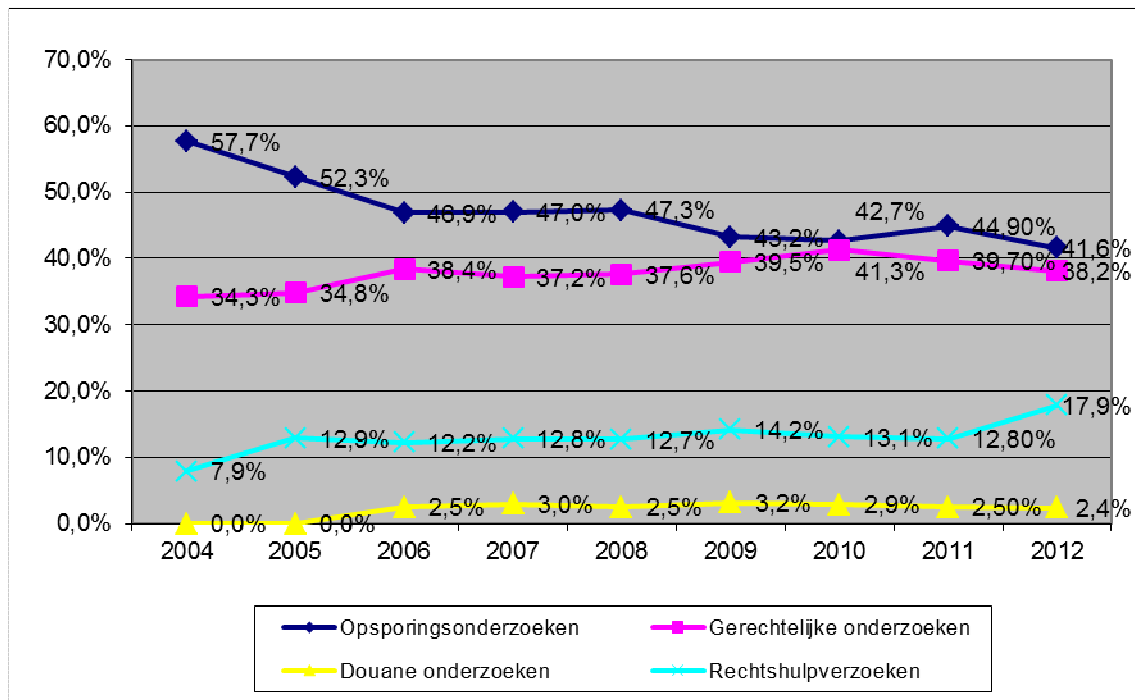
Tabel 4: Vorm van de onderzoeken waarin observatiemaatregelen werden gemachtigd in 2012.

	2012	%
Opsporingsonderzoek	342	41,55%
Gerechtelijk onderzoek	314	38,15%
Rechtshulpverzoeken	147	17,86%
Douane	20	2,44%
Totaal	823	100%

In de periode 2004 - 2010 is het aantal opsporingsonderzoeken, waarin de observatie gemachtigd wordt, procentueel gezien gedaald. Voor 2011 zien we hier globaal genomen een stijging, terwijl dit voor het aantal gerechtelijke onderzoeken met machtigingen tot observatie in 2011 juist is afgenomen. Voor 2012 zien we zowel wat betreft het procentuele aantal opsporingsonderzoeken als gerechtelijke

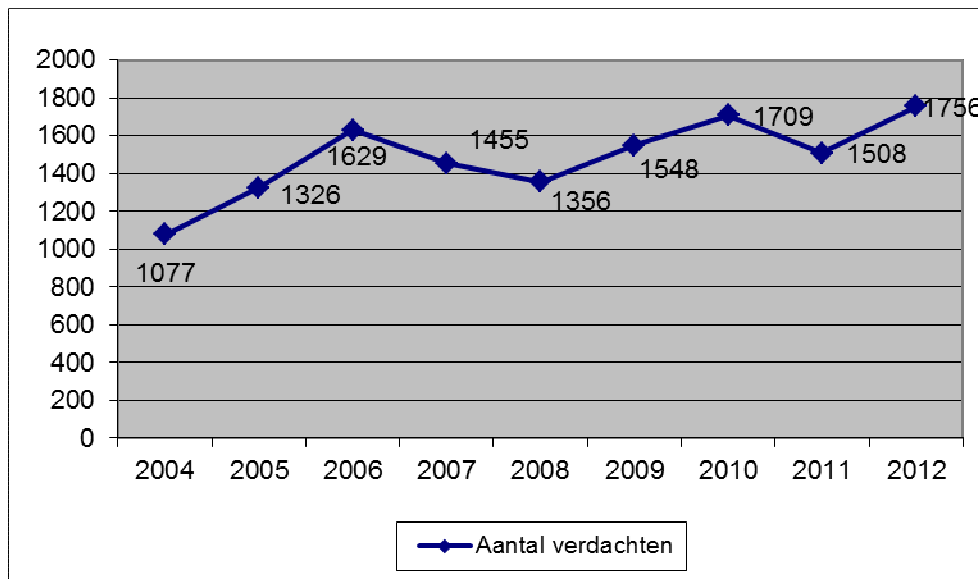
onderzoeken een daling, dit ten voordele van de uitvoering van buitenlandse rechtshulpverzoeken, dat een sterke stijging kent. Onderstaande grafiek maakt dit gegeven duidelijk. Het aantal onderzoeken door de douane blijft in vergelijking tot 2011 min of meer stabiel.

Grafiek 7: Evolutie van de onderzoeken – observatie voor de periode 2004-2012.

In 2012 werden er **1756 verdachten** geobserveerd. Dit betekent een toename t.o.v. vorig jaar (1508). Gemiddeld werd in 2012 2,13 verdachten per onderzoek geobserveerd. De observaties werden in 2012 t.a.v. ruim de helft van de verdachten (53,6%) gemachtigd door de onderzoeksrechter (zie tabel 5).

Grafiek 8: Evolutie van het aantal verdachten bij observatie voor de periode 2004-2012.

Tabel 5: Aantal verdachten in % in observatie bij elk van de machtende autoriteiten voor de periode 2004-2011.

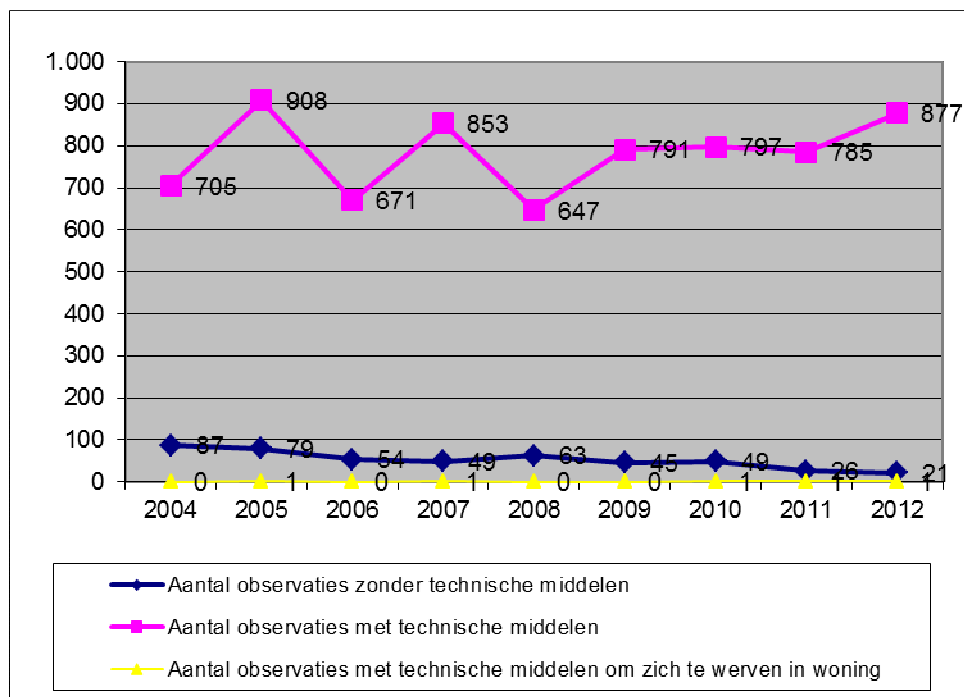
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Federale procureur	17,4	14,9	12,5	15,2	17,3	17,1	13,8	13,1	17,1
Procureur des Konings	45,4	43,7	35,9	31,9	32,5	32,2	31,9	28,3	29,3
Onderzoeks-rechter	37,2	41,1	51,5	52,9	50,1	50,7	54,3	58,4	53,6
Arbeidsauditeur	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,002	0,0

Naarmate de observatie een meer ingrijpend karakter krijgt, wordt een hogere drempel bepaald voor wat de strafbare feiten betreft. Bijgevolg worden er drie types van observatie onderscheiden:

- ☞ De observatie waarbij geen technische middelen worden gebruikt;
- ☞ De observatie met gebruik van technische hulpmiddelen;
- ☞ De observatie met gebruik van technische hulpmiddelen om zicht te verwerven in een woning of in de aanhorigheden ervan.

De observatie waarbij technische hulpmiddelen worden aangewend, wordt het meest gemachtigd en dit op een brede waaier van strafbare feiten. De meest ingrijpende vorm van observatie wordt zelden gemachtigd.

Grafiek 9: De observatie- drempel voor de periode 2004-2012.

De **observatie zonder gebruik van technische middelen** (OZTM) kan worden toegepast voor alle misdrijven. M.a.w. hiervoor werd geen strafdrempel ingesteld. In 2012 werd de observatie zonder technische middelen vooral ingezet in het kader van de strijd tegen **verdovende middelen**.

Tabel 6: Aard van de strafbare feiten voor de observatie zonder gebruik van technische middelen voor het jaar 2012.

Aard van de strafbare feiten - OZTM	Aantal
Verdovende middelen	13
Deelname criminele organisatie	2
Mensensmokkel	2
Wapens	2
Bederf van de jeugd en prostitutie	1
Diefstal	1
Totaal	21

Het meer indringender karakter van de observatie met gebruik van technische hulpmiddelen gaat verder dan de vorige vorm van observatie. Het kan daarom

enkel worden toegepast i.g.v. ernstige aanwijzingen van strafbare feiten die voor de verdachte een correctionele gevangenisstraf van één jaar of meer tot gevolg kunnen hebben.

Algemeen gezien is de **observatie met technische middelen** (OMTM) de meest gebruikte vorm. De observatie met technische middelen werd in 2012 vooral ingezet voor **drugsdelicten** (44%), gevolgd door deelname aan/leiding van een criminele organisatie en diefstal.

Tabel 7: Aard van de strafbare feiten voor de observatie met gebruik van technische middelen voor het jaar 2012.

Aard van de strafbare feiten - OMTM	Aantal
Verdovende middelen	372
Deelname criminele organisatie	195
Diefstal	83
Afpersing & diefstal met geweld/bedreiging, diefstal gelijkgesteld met verzwarende omstandigheden	46
Terroristische misdrijven	30
Heling & witwassen	24
Mensensmokkel	22
Moord & vergiftiging	22
Douane & accijnzen	20
Fiscale fraude	11
Hormonen	8
Bederf van jeugd & prostitutie	7
Doodslag	7
Opzettelijke brandstichting	7
Gijzeling	6
Valsheid in geschrifte	5
Vernielingen	2
Bedreigingen met een aanslag op personen of eigendommen en valse inlichtingen betreffende ernstige aanslagen, voor zover een klacht is ingediend	2
In-, uit-, doorvoer van wapens	2

Omkoping van personen die een openbaar ambt uitoefenen	2
Informaticabedrog	1
Belaging	1
Ontvoering minderjarige	1
Illegale handel in bedreigde diersoorten	1
Totaal	877

In 2012 werd voor de **observatie met gebruik van technische hulpmiddelen om zicht te verwerven in een woning**³⁴ 1 machtiging afgeleverd.

Wat de **resultaatsweging van de observaties** betreft, dient gewezen te worden op de vaststelling dat het in de praktijk quasi onmogelijk is om het 'resultaat' van de observaties geïsoleerd van de andere maatregelen te meten.

B. Infiltratie (art. 47octies en 47novies Sv)

De infiltratie is het door een politieambtenaar (infiltrant), onder een fictieve identiteit, duurzaam contact onderhouden met een of meerdere personen, waarvan er ernstige aanwijzingen zijn dat zij strafbare feiten in het kader van een criminele organisatie (artikel 324bis Sw) of misdaden of wanbedrijven zoals bedoeld in de zogenaamde taplijst (artikel 90ter, §§2-4 Sv) plegen of zouden plegen.³⁵

In 2012 werden er **50 infiltraties** gemachtigd³⁶, waarvan 40% door de federale procureur (20), 32% door de procureur des Konings (16) en 28% door de onderzoeksrechter (14). Deze infiltraties vonden plaats in **50 onderzoeken**.

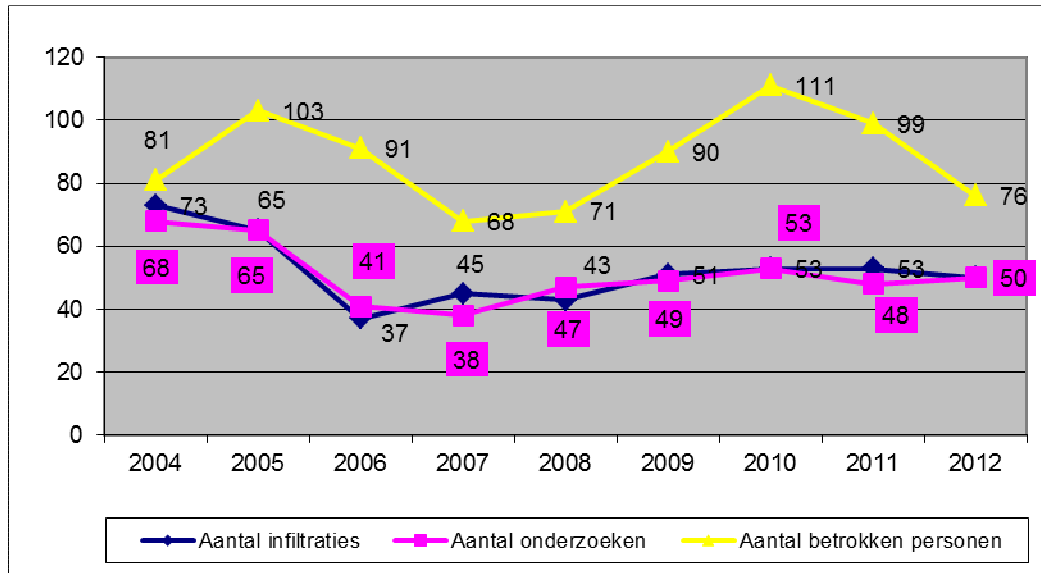
De algemene dalende trend in het aantal machtigingen tot infiltraties voor de periode 2004-2006 lijkt de laatste zes jaren omgebogen tot een licht positieve tendens. (Zie onderstaande grafiek)

³⁴ Deze vorm van observatie kan enkel worden toegepast wanneer er ernstige aanwijzingen zijn dat de strafbare feiten een misdrijf uitmaken zoals bedoeld in art. 90ter §§2-4 Sv of gepleegd werden in het kader van een criminele organisatie.

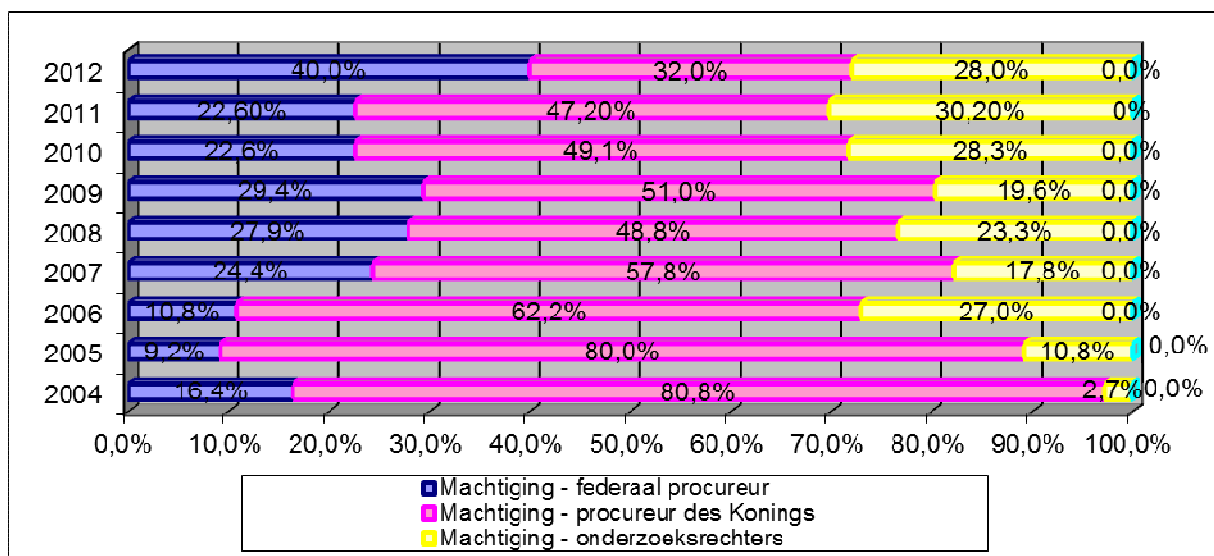
³⁵ Art. 47octies, §1, eerste lid Sv.

³⁶ Dit cijfer weerspiegelt enkel de aanvankelijke machtigingen. Wijzigingen, aanpassingen en verlengingen worden hier niet meegeteld.

Grafiek 10: Samenvatting van het aantal infiltraties, aantal onderzoeken & aantal betrokken personen voor de periode 2004-2012.

Grafiek 11: Machtigende autoriteiten – infiltraties voor de periode 2004-2012.

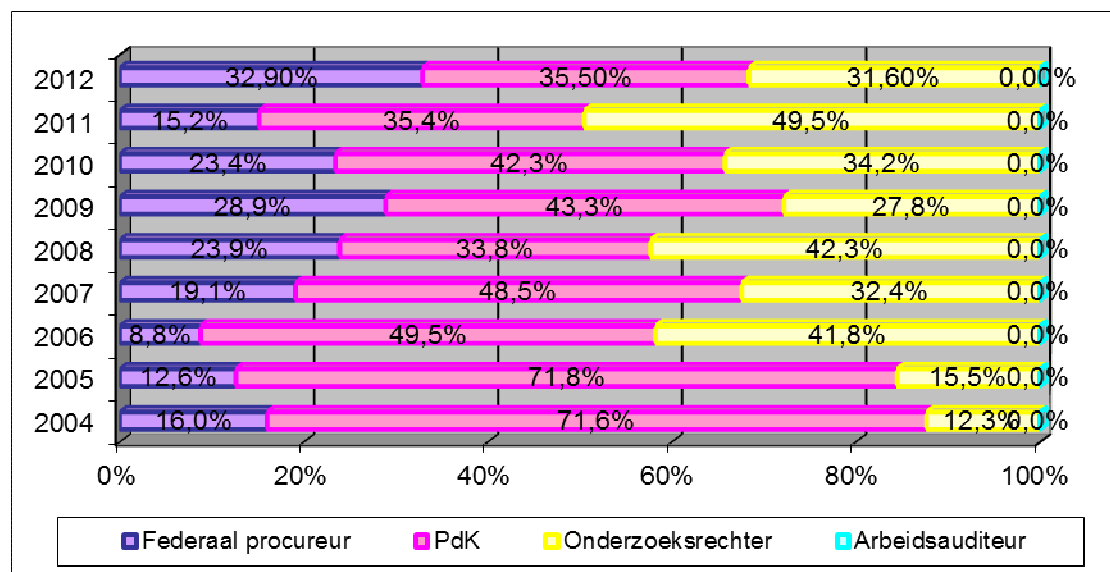
Tabel 8: Vorm van de onderzoeken waarin infiltraties werden bevolen in 2012.

	2012	%
Opsporingsonderzoek	21	42%
Gerechtelijk onderzoek	16	32%
Rechtshulpverzoeken	13	26%
Totaal	50	100%

Opdat er sprake zou zijn van infiltratie, moet er dus een **duurzaam** contact zijn tussen de infiltrant en de geviseerde persoon of groep van personen. De contacten hebben in de praktijk een zekere **intensiteit** en worden enige tijd aanhouden.

In totaal hielden de infiltranten in 2012 met **76 personen** een duurzaam contact. Ruim 35% van de personen waarmee de infiltrant duurzaam contact onderhield, houdt verband met machtigingen die uitgaan van de procureur des Konings. Bij 31,6% van de geviseerde personen gingen de machtigingen uit van de onderzoeksrechter. Wat opvalt, is het stijgend aandeel van de afgeleverde machtigingen van de Federale Procureur, dat weliswaar achteruit gaat in de periode 2010-2011 in vergelijking met de onderzoeksrechter maar in 2012 terug exponentieel toeneemt.

Grafiek 12: Aantal betrokken personen per machtigende autoriteit in % voor de periode 2004-2012.

Het proportionaliteitsbeginsel, zoals bepaald in artikel 47octies, §1 Sv is hoogdrempelig: er moeten immers ernstige aanwijzingen zijn dat de geviseerde personen strafbare feiten plegen in het kader van een criminele organisatie of misdaden en wanbedrijven zoals limitatief opgesomd in de "taplijst".

Bijna de helft van de infiltraties heeft betrekking op **verdovende middelen** (46%).

Tabel 9: Aard van de strafbare feiten bij infiltratie voor het jaar 2012.

Aard van de strafbare feiten - Infiltratie	Aantal
Verdovende middelen	23
Deelname criminele organisatie	12
Terroristische misdrijven	3
Heling & witwassen	3
In-, uit- en doorvoer van wapens	2
Moord & vergiftiging	2
Mensensmokkel	2
Diefstal door middel van geweld en bedreiging en afpersing	1
Informaticabedrog	1
Doodslag	1
Totaal	50

Wat de **resultaatsweging van de infiltraties** betreft, dient gewezen te worden op de vaststelling dat het in de praktijk quasi onmogelijk is om het 'resultaat' van de infiltraties geïsoleerd van de andere maatregelen te meten.

C. Informantenwerking (art. 47decies Sv)³⁷

De derde bijzondere onderzoeksmethode is de **informantenwerking**. Dit is het onderhouden van regelmatige contacten door een politieambtenaar met een persoon (de informant) waarvan vermoed wordt dat hij nauwe banden heeft met één of meerdere personen, waarvan er ernstige aanwijzingen zijn dat ze strafbare feiten plegen of zouden plegen, en die de politieambtenaar hierover, al dan niet gevraagd, inlichtingen en gegevens verstrekt.³⁸

³⁷ Wat de rapportering over deze maatregel betreft, zijn de parketten, krachtens de COL 17/2006 enkel gehouden tot een periodiek inlichten van het Federaal Parket onder de vorm van een overkoepelend verslag. Gezien de niet steeds accurate informatiedoorstroming beschikt het federaal parket niet over de cijfergegevens die moeten toelaten te rapporteren over de toepassing van deze bijzondere opsporingsmethode.

³⁸ Cfr. art. 47decies § 1 Sv.

Art. 47decies Sv en het K.B. informantenwerking³⁹ voorzien in een beheersysteem, waarbij de organisatie en de werkingsregels voor de Nationale Informantenbeheerder (NIB), de Lokale Informantenbeheerder (LIB) en de contactambtenaren zijn vastgelegd.

Er wordt sinds de rapportage 2011 geen cijfergegevens over de actieve informanten meer gegeven. Dit gegeven is niet relevant en brengt geen verduidelijking over de werking van de politie.⁴⁰

In het K.B. Informantenwerking wordt de toekenning van gunsten aan informanten geregeld. Het is de NIB die waakt over de eenvormigheid hiervan. De geldelijke vergoeding voor informantenwerking wordt geregeld in een vertrouwelijke ministeriële omzendbrief ter regeling van de aanwending van fondsen ter beschikking gesteld van de politiediensten door de FOD Justitie. De federale procureur heeft hierin een controle- en beheersopdracht.⁴¹

Bij de uitbetaling van de informanten worden bepaalde wegingcoëfficiënten gebruikt om het uit te betalen bedrag te bepalen. Daarbij wordt in het bijzonder in aanmerking genomen hoe groot het gevaar voor de informant is, hoe juist de inlichtingen zijn in het licht van het verkregen resultaat, ... Als er geen concreet resultaat wordt geboekt, wordt ook geen vergoeding uitbetaald.

³⁹ Het K.B. van van 26 maart 2003 tot bepaling van de werkingsregels van de nationale en lokale informantenbeheerders en van de contactambtenaren werd door het Arrest 198.040 van de Raad van State vernietigd. De Raad van State geeft wel aan dat, gelet op het belang van de informantenwerking in de strijd tegen de criminaliteit, de effecten van het vernietigende besluit behouden blijven tot 31 december 2010. Ondertussen werd het nieuw KB van 6 januari 2011 tot bepaling van de werkingsregels van de nationale en lokale informantenbeheerders en van de contactambtenaren uitgevaardigd (BS 18 januari 2011).

⁴⁰ De percentages die voordien zijn opgenomen werden bekomen door het delen van het aantal actieve informanten door het geheel van de gecodeerde informanten. Gezien er geen ventilatie (uithaling van gegevens) is van het nationaal controlesysteem stijgt het aantal gecodeerde informanten ieder jaar. Daarnaast zijn er ook beslissingen van de lokale informantenbeheerders om sommige informanten als niet meer actief te beschouwen. Dit veroorzaakt dus een daling van het percentage aan actieve informanten ten opzichte van het totaal aantal geencodeerde informanten, terwijl het aantal actieve informanten doorheen de tijd min of meer stabiel blijft. Vanwege de scheefftrekkingen in de cijfers werd beslist om deze verdeling sinds het verslag van 2011 niet meer te vermelden.

⁴¹ Zie COL 5/2002.

Er werden **720 premies**⁴² aan informanten betaald. Dit houdt voor 2012 opnieuw een daling in ten opzichte van de twee voorgaande jaren. De verhouding tussen de federale en de lokale politie ligt op zo'n 67 versus 32%. Hierbij wordt vastgesteld dat het aantal premies betaald aan informanten door de lokale politie verder significant daalt en dit vanaf 2010, dit ten voordele van de federale politie.

Tabel 10: Het aantal betaalde premies aan informanten voor de jaren 2006-2012.

	2006	%	2007	%	2008	%	2009	%	2010	%	2011	%	2012	%
Federale Politie	409	70,0	433	70,4	424	64,9	424	61,3	434	55,1	482	63,3	483	67,1
Lokale Politie	173	29,6	181	29,4	229	35,1	268	38,7	354	44,9	273	35,8	232	32,3
Buitenland	2	0,3	1	0,2	0	0,0	0	0	0	0	6	0,8	5	0,6
Totaal	584	100	615	100	653	100,0	692	100,0	788	100,0	761	100	720	100

84,7 % van de betaalde premies in 2012 hebben betrekking op feiten die binnen de prioriteiten van het **Nationaal Veiligheidsplan** (NVP) vallen. Ook in 2012 kregen de niet-NVP prioritaire fenomenen binnen het integrale veiligheidsbeleid aandacht. Bijna 45% van de betaalde premies werd betaald naar aanleiding van inlichtingen over feiten m.b.t. **streetdeals**, gevolgd door productie en handel in cannabis, de import/ export van cocaïne en de productie en handel in synthetische drugs. Dit betekent dat 66.4% van alle betaalde premies in 2012 gelinkt is met verdovende middelen.

Tabel 11: Betaalde premies in het kader van de prioriteiten in het Nationaal Veiligheidsplan (NVP) of buiten dit kader (niet-NVP) voor het jaar 2012.

Categorie	Diensten	Aantal premies 2012	% per categorie	% op totaal
NVP	Federale politie	398	65,2	55,3
	Lokale politie	207	34	28,7
	Buitenland	5	0,8	0,7
	Totaal NVP	610	100	84,7

⁴² Het betreft hier het aantal betaalde premies, niet het aantal informanten zelf.

Niet-NVP	Federale politie	85	77,3	11,8
	Lokale politie	25	22,7	3,5
	Buitenland	0	0	0
	Totaal niet-NVP	110	100	15,3
Totaal betalingen		720		100

Tabel 12: Betaalde premies, opgedeeld per voornaamste fenomeen in 2012.

Fenomeen	2012	
	Aantal premies	%
Streetdeal	270	44.3
Productie en handel in cannabis	69	11.3
Gewapende diefstal	53	8.7
Import-export van cocaïne	52	8.5
Fysiek geweld (andere)	29	4.8
Illegale handel van vuurwapens	21	3.4
Rondtrekkende daders (inbraken)	21	3.4
Productie en handel in synthetische drugs	14	2.3
Polycriminele dadergroepen	13	2.1
Mensensmokkel	13	2.1
Terrorisme en extremistisch geweld	13	2.1
Moord en doodslag	12	2
Mensenhandel – seksuele uitbuiting	10	1.6
Fiscale fraude	7	1.1
Witwassen	5	0.8
Geweld stadsbendes (publieke ruimte – openbaar vervoer)	4	0.7
Sociale fraude	2	0.3
Intrafamiliaal geweld	1	0.2
Mensenhandel – economische uitbuiting	1	0.2

Afvalfraude	0	0
ICT	0	0
Totaal	610	100

Belangrijk om weten is dat de rol van de informantenwerking zich beperkt tot het zoeken en het aanbrengen van informatie. Uiteindelijk wordt de 'informatie' verder verwerkt in het raam van het onderzoek en verder tot bewijs gebracht.

Hieronder volgt een globaal overzicht van de resultaten uit de bijdragen van de informanten in 2012. Om reden van bronbescherming worden niet alle resultaten opgenomen en geven we enkel een algemeen beeld.

De informantenwerking heeft in 2012 bijgedragen tot 1.150 aanhoudingen en tot de inbeslagname van:

- ☞ 284 voertuigen;
- ☞ 474 vuurwapens;
- ☞ 212 illegale vuurwapens;
- ☞ 8 206 synthetische drugs in pilvorm;
- ☞ 27 974 g synthetische drugs in poedervorm;
- ☞ 70 185 g opiaten;
- ☞ 239 001 g cocaïne (en derivaten);
- ☞ 4.16 liter vloeibare drugs;
- ☞ 331 709 g softdrugs;
- ☞ 9 000 705.5 € aan inbeslagnames;
- ☞ 712 108 € aan illegale patrimoniale voordelen;
- ☞ Apparatuur voor de aanmaak van synthetische drugs en dopingproducten, verschillende plantages met voor in totaal enkele 10.000-en cannabisplanten;
- ☞ +/- 320 kg Khat, +/- 700 khatstengels;
- ☞ grote hoeveelheid cheques;
- ☞ een twintigtal ton gestolen koper;
- ☞ alarmpistolen, meerdere schouderwapens, meer dan 1000 stukken munitie, laders AK47, honderden patronen voor AK47, handgranaten, 35.000 stuks munitie, body traps, geluidsdempers, kogelwerende vesten, blauwe zwaailichten, Walkie-Talkies en politieuniformen;

- ☞ valse documenten, valse paspoorten, valse biljetten van 100 dollars, gereedschappen om ID chips te verwijderen, chipinjectienaald, blanco - ID-chips, blanco medische attesten, vervalste dierenpaspoorten, gestolen stamboekstempels;
- ☞ +/- 150 gsm;
- ☞ +/- 700 namaak parfum, ongeveer 23000 vervalste merkkledij;
- ☞ een tiental pc en DVD-schrijvers, 20000 copies de film DVD;
- ☞ bingotoestellen;
- ☞ een aantal werftoestellen;
- ☞ ...

VI. Andere onderzoeksmethoden (art. 40bis, 46ter, 46quater, 88sexies en 89ter Sv)

De andere onderzoeksmethoden zijn onderzoeksmaatregelen die aanleunen bij de bijzondere onderzoeksmethoden of bij onderzoeksmaatregelen die reeds voor de Wet van 6 januari 2003 in het Wetboek van Strafvordering beschreven stonden. De andere onderzoeksmethoden onderscheiden zich ook van de BOM, doordat er geen vertrouwelijk dossier wordt bijgehouden en dus alle stukken in het strafdossier worden opgenomen. Concreet gaat het over maatregelen zoals de uitgestelde tussenkomst, het onderscheppen en openen van post, de bevriezing en inwinning van gegevens over bankrekeningen en –transacties, de inkijkoperatie in private plaats en de inkijkoperatie in een woning.

Ofschoon art. 46quinquies Sv niet in art. 90decies Sv opgenomen werd, wordt in de huidige rapportage evenwel de inkijkoperatie in een private plaats opgenomen, teneinde een meer volledig beeld mee te geven van de toepassing van de andere onderzoeksmethoden, zoals opgenomen in hoofdstuk 15 (Evaluatie) van de omzendbrief COL 13/2006.

A. Inkijkoperatie in private plaats (art. 46quinquies Sv) & inkijkoperatie in woning (art. 89ter Sv)⁴³

Onverminderd artikel 89ter, kan de procureur des Konings bij een schriftelijke en met redenen omklede beslissing de politiediensten machtigen om te allen tijde, buiten medeweten van de eigenaar of van zijn rechthebbende, of zonder hun toestemming, een private plaats te betreden, wanneer er ernstige aanwijzingen zijn dat de strafbare feiten een misdrijf uitmaken of zouden uitmaken als bedoeld in artikel 90ter, §§ 2 tot 4, of gepleegd worden of zouden worden in het kader van een criminele organisatie zoals bedoeld in artikel 324bis van het Strafwetboek, en de overige middelen van onderzoek niet lijken te volstaan om de waarheid aan de dag te brengen.

Een private plaats in de zin van dit artikel is de plaats die kennelijk :

- geen woning is;
- geen door een woning omsloten eigen aanhorigheid in de zin van de artikelen 479, 480 en 481 van het Strafwetboek is;
- geen lokaal aangewend voor beroepsdoeleinden of de woonplaats van een advocaat of een arts is als bedoeld in artikel 56bis, derde lid.

In spoedeisende gevallen kan de in het eerste lid bedoelde beslissing mondeling worden meegedeeld. De beslissing moet in dat geval zo spoedig mogelijk schriftelijk met redenen omkleed en bevestigd worden.

Dit kan met als finaliteit:

- ☞ De plaats op te nemen en zich te vergewissen van de eventuele aanwezigheid van zaken die het voorwerp van het misdrijf uitmaken, die gediend hebben of bestemd zijn tot het plegen ervan of die uit een misdrijf zijn verkregen, van de goederen en waarden die in de plaats ervan zijn gesteld of van de inkomsten uit belegde voordelen;
- ☞ De bewijzen te verzamelen van de aanwezigheid van deze zaken;
- ☞ In het kader van een observatie een technisch hulpmiddel te plaatsen.

Enkel de onderzoeksrechter kan een inkijkoperatie in een woning machtigen (art. 89terSv).

⁴³ Onderstaande cijfers zijn afkomstig van de Federale Politie en weerspiegelen enkel het aantal uitgevoerde maatregelen.

In 2012 werden er **78 inkijkoperaties** uitgevoerd.

Het proportionaliteitsvereiste, zoals bepaald in artikel 46^{quinqies}, §1 en artikel 89ter Sv is hoogdrempelig: er moeten immers ernstige aanwijzingen zijn dat de geïdende personen strafbare feiten plegen in het kader van een criminele organisatie of misdaden en wanbedrijven zoals limitatief opgesomd in de "taplijst".

Wat de **resultaatsweging van de inkijkoperaties** betreft, dient ook hier gewezen te worden op de vaststelling dat het in de praktijk quasi onmogelijk is om het 'resultaat' van de inkijkoperaties geïsoleerd van de andere maatregelen te meten.

B. De overige onderzoeksmethoden

Gezien het beeld van de toepassing van de overige onderzoeksmethoden, zijnde de uitgestelde tussenkomst (art. 40bis Sv), het onderscheppen en openen van post (art. 46ter en 88^{sexies} Sv), het inwinnen van gegevens over bankrekeningen en -transacties bij financiële instellingen (art. 46^{quater}, §1, a t/m c en §2 Sv) en de bevrozing (art. 46^{quater}, §2, b Sv) te fragmentair is, wordt geopteerd om de beschikbare gegevens (die louter gelden als een indicatie) in volgende tabel weer te geven.

Onderzoeksmethode	Aantal machtigingen	Aantal opsporings- onderzoeken	Aantal gerechtelijke onderzoeken	Aantal verdachten	Strafbare feiten
Uitgestelde tussenkoms	27	2	18	111	Verdovende middelen, gewapende overval,...
Onderscheppen van post	12	1	4	5	Namaak en oplichting, verdovende middelen, gijzeling, bendeforming en ontvluchting, oplichting en bedriegerij,...
Openen van post	5	/	6	6	Verdovende middelen, namaak en oplichting,....
Inwinning financiële gegevens	2831	518	484	1369	Terrorisme, witwassen, informaticafraude, corruptie, verdovende middelen, georganiseerde criminaliteit, valsheid in geschrifte, verkrachting, mensenhandel, diefstal, prostitutie, moord, autozwendel, oplichting, verdwijningen, faillissementsmisdriven, informaticabedrog, afpersing, gijzeling,...
Bevriezing	643	7	89	104	Criminele organisatie, verdovende middelen, mensensmokkel, valsheid in informatica, misbruik van vertrouwen, oplichting en bedriegerij, informaticabedrog, heling en witwassen, ...

VII. Samenvatting en conclusie

Deze rapportage heeft tot doel het Parlement te informeren over de toepassing van de maatregelen genoemd in art. 90decies van het Wetboek van Strafvordering. De aanknopingspunten en variabelen voor het uitvoeren van deze rapportage worden ingegeven door dit artikel en kennen verdere verduidelijking in de vertrouwelijke Col 17/2006. Mede door de hoedanigheid van deze variabelen kent deze rapportage vooral een kwantitatieve insteek en spitst zij zich toe op het verzamelen van relevant cijfermateriaal. Hieronder worden de voornaamste bevindingen samengevat voor het jaar 2012.

In 2012 werden er **6.712 afluistermaatregelen** uitgevoerd. De toepassing van de afluistermaatregel blijft een stijgende lijn aanhouden. Deze maatregelen vonden plaats in het kader van 870 gerechtelijke onderzoeken die voornamelijk betrekking hadden op verdovende middelen, deelneming aan een criminele organisatie, moord en vergiftiging, doodslag, afpersing en diefstal met geweld of bedreiging en terroristische misdrijven. Verder blijkt uit de aangereikte evaluatieformulieren van de onderzoekers dat 68% van de maatregelen werd geplaatst op GSM-oproepnummers en dat de tapmaatregel in bijna 42% van de gevallen niet langer dan 2 weken duurt. Een groot derde (36%) van de maatregelen kent daarentegen een beloop van 2 weken tot 1 maand. De trend met de verschuiving van het zwaartepunt in de termijnen naar een langer beloop zet zich ook in 2012 verder.

Uit de bekomen informatie kan worden afgeleid dat de telefonische gesprekken gedurende 18.126 uren werden beluisterd en dat zo'n 13% daarvan werd uitgeschreven. Ruim 77% van de tapmaatregelen heeft belangrijke tot cruciale elementen opgeleverd voor het verdere onderzoek.

Een kwalitatieve evaluatie van de afluistermaatregel heeft zich in dit verslag opnieuw toegespitst op de noodzaak om kennis te nemen van de communicatie die via internet verloopt, wil men kunnen bijbenen met de evoluties in de communicatietechnologie. Hierin dienen verdere stappen te worden genomen.

Het **direct afluisteren** werd in 71 strafdossiers toegepast.

In 2012 werden er geen nieuwe onderzoeken gestart waarin de onderzoeksrechter een getuige de **volledige anonimiteit** toekende.

Inzake de **bescherming van bedreigde getuigen** werden er geen nieuwe beschermingsdossiers geopend.

Wat betreft de bijzondere opsporingsmethoden werden er **899 observaties** gemachtigd in 823 onderzoeken. 1756 verdachten werden hierbij geobserveerd. Wat het aantal machtigingen tot observaties betreft, is deze fors gestegen ten opzichte van 2011, evenals het aantal onderzoeken waarin de machtigingen tot observatie werden uitgevaardigd en het aantal geobserveerde personen.

De observatie zonder gebruik van technische hulpmiddelen kan worden toegepast voor alle misdrijven. In 2012 werd deze vooral aangewend in dossiers over verdovende middelen, deelname aan een criminele organisatie en moord en vergiftiging. De observatie met gebruikmaking van technische hulpmiddelen is veruit de meeste gemachtigde vorm van observatie en wordt toegepast op een brede waaier van strafbare feiten waarbij verdovende middelen, deelname aan een criminele organisatie en diefstal in 2012 de meest voorkomende zijn. De meest ingrijpende vorm van observatie, de observatie met gebruik van technische hulpmiddelen om zicht te verwerven in een woning, wordt uiterst zelden gemachtigd. Voor 2012 was dit 1 keer.

Trendmatig bekeken is het aantal **infiltraties** in de periode 2004 – 2006 vrij sterk afgenomen, gevolgd door een licht stijgende tendens (2007-2010) om daarna in 2011 te stabiliseren. In 2012 wordt met 50 infiltraties voor 50 onderzoeken min of meer aangesloten met 2011. Echter, deze trends zeggen niets over bijvoorbeeld de arbeidsintensiteit die hierin geïnvesteerd werd bij de politie, het parket en de onderzoeksrechters en de impact op de privacy van de verdachten en betrokken personen. In 2012 hielden de infiltranten met 76 personen een duurzaam contact. Hier is er wel een daling waar te nemen ten opzichte van 2011. Net als de observatie wordt de infiltratie voornamelijk gemachtigd in dossiers rond verdovende middelen, voor 2012 was dit in bijna de helft van de gevallen. Wat opvalt, is het

stijgend aandeel van de afgeleverde machtigingen van de Federale Procureur, dit ten opzichte van een vermindering bij de onderzoeksrechter. De infiltraties die nu gedraaid worden, zijn van langere duur met als doel het blootleggen van onderliggende structuren in criminele organisaties of criminele samenwerkingsverbanden.

Wat betreft de **informantenwerking** wordt er globaal een daling genoteerd in het aantal betaalde premies aan informanten in 2012 en dit ten opzichte van 2010 en 2011. Deze daling doet zich voor in het segment van de lokale politie, terwijl de federale politie juist meer premies betaalde aan informanten. De tendens van de voorgaande jaren, waar de verhouding tussen de federale politie en de lokale politie wat de betaalde premies betreft steeds kleiner wordt en dit ten voordele van de lokale politie, wordt dus ook in 2012 doorbroken. De informantenwerking wordt ook steeds vaker aangewend voor het bestrijden van fenomenen die in het Nationaal Veiligheidsplan als prioritair worden bestempeld. In 2012 heeft maar liefst 84% van de aangeleverde informatie betrekking op NVP-prioriteiten. Door een verfijning in het fenomeen van de verdovende middelen gaan in 2012 ruim 44% naar streetdeals en 11% naar productie en handel in cannabis.

Er werden **78 inkijkoperaties** uitgevoerd.

Wegens beperkingen op het vlak van gegevensinzameling bij de lokale parketten en onderzoeksrechters, kunnen enkel indicatieve waarden over de toepassing van de **andere onderzoeksmethoden** weergegeven worden, in het bijzonder de uitgestelde tussenkomst, de bevrozing, de inwinning van financiële gegevens en de interceptie en het openen van post. Deze overige onderzoeksmethoden worden aangewend voor een zeer brede waaier van strafbare feiten.

Zoals al in de voorgaande rapporten werd gesteld blijft de gegevensinzameling op sommige vlakken niet optimaal. Dit is bijvoorbeeld het geval bij de resultaatsweging waar het bijzonder moeilijk blijft om het resultaat van de diverse maatregelen enerzijds op voldoende wijze te definiëren en anderzijds op een zinvolle manier te wegen. In de praktijk is er namelijk sprake van parallel gebruik van diverse opsporings- en onderzoeksmaatregelen, waardoor het onmogelijk wordt de

individuele impact van deze maatregelen in te schatten. Bovendien laat de huidige wijze van gegevensinzameling niet toe het gecombineerd gebruik van diverse maatregelen per onderzoek na te gaan.

VIII. Beleidsaanbevelingen

Uit dit verslag kunnen een aantal beleidsaanbevelingen gehaald worden. Aangezien de minister van Justitie gehouden is dit verslag over te maken aan het Parlement, kunnen deze aanbevelingen opgenomen worden in het beleidsmatige werk van onze Volksvertegenwoordigers en Senatoren.

1) Rationalisering van het aantal rapportageverplichtingen

Beleidsevaluaties vormen een onmisbaar deel van de beleidscyclus. Deze evaluaties dienen niet alleen degelijk gekaderd te worden maar dienen ook gevoed te worden met voldoende en correcte gegevens. De laatste jaren worden steeds meer rapportageverplichtingen in allerlei wetten en regelgeving ingeschreven, vaak zonder rekening te houden met de gegenereerde werklast, met de mogelijkheden van de informatiseringssystemen, die dikwijls niet blijken aangepast voor deze vorm van evaluatie, en zonder in een concrete opvolging of remediëring van gesignaleerde problemen te voorzien.

Ook doorheen dit rapport werd de moeilijke informatiegaring opnieuw vastgesteld. Het is dan ook aangewezen om bij de op gang gebrachte informatisering van de parketten en rechtbanken, die onder deze legislatuur verder werd gezet, rekening te houden met de benodigde gegevens voor het uitvoeren van deze evaluatie. Hierbij dient de voorkeur gegeven aan het exhaustief en volledig automatisch extraheren van de benodigde gegevens uit het informaticasysteem.

2) Aanpassen van onze wetgeving aan de informatiemaatschappij

Het vigerende strafprocesrecht is op heden niet aangepast aan de noden van een effectieve criminaliteitsbestrijding in de informatiemaatschappij. Zo zou het intercepteren van informatie en communicatie op het internet even structureel moeten verlopen als deze bij telefonie.

Hiertoe werden reeds een aantal initiatieven genomen. Nieuwe stappen blijven echter nodig zodat verder werk kan worden gemaakt van een digitale recherche voor de waarheidsvinding in cyberspace.

De goedkeuring en publicatie in het Belgisch Staatsblad van het betreffende Koninklijk Besluit ter zake⁴⁴ (dat onder andere tot doel heeft de interceptie van internetcommunicatie te reguleren) dient nu verder te worden uitgediept, dit onder andere door middel van de publicatie van een Ministerieel Besluit omtrent de IP-interceptie.

Er werd reeds gewerkt aan een voorontwerp van wet dat een aantal wetgevende initiatieven omtrent deze materie bundelt zoals de reparatie van de bepalingen van de BOM-wetgeving (die het Grondwettelijk Hof bij arrest van 19 juli 2007 heeft vernietigd, waaronder de toepassing van de BOM in de strafuitvoeringsfase⁴⁵), de uitbreiding van de opsporingsmogelijkheden om tegemoet te komen aan nieuwe technologische evoluties en vastgestelde problemen (bv de netwerkzoeking, heimelijke zoeking) en het oplossen van een aantal punctuele praktische en juridische problemen (zoals bijvoorbeeld inzake de tap - de mogelijkheid om in spoedeisende gevallen af luistermaatregelen in de zin van artikel 90ter Sv. mondeling te kunnen bevelen). Verdere inspanningen zijn hier dan ook nodig.

Daarnaast zijn ook een aantal nieuwe wetgevende initiatieven noodzakelijk, dit in functie van een meer efficiënte strafprocedure of nieuwe toepassingen van de onderzoeksmethoden. Hier kan gewezen worden op een nieuw artikel 88quinquies Sv (de noodzaak om wetgeving aan te passen aan de eigen realiteit op internet voor wat betreft de interceptie en/of beslagname), de introductie van de figuur van de 'light' infiltratie op het internet en de modernisering van de tapwetgeving (art.90ter Sv).

⁴⁴ Koninklijk Besluit van 8 februari 2011 tot wijziging van het koninklijk besluit van 9 januari 2003 tot uitvoering van de artikelen 46bis, paragraaf 2, eerste lid, 88bis, paragraaf 2, eerste en derde lid, en 90quater, paragraaf 2, derde lid van het Wetboek van strafvordering en van artikel 109ter, E, paragraaf 2, van de wet van 21 maart 1991 betreffende de hervorming van sommige economische overheidsbedrijven, Belgisch Staatsblad, 23 februari 2011.

⁴⁵ Het arrest nr. 105/2007 van het Grondwettelijk Hof van 19 juli 2007 houdende gedeeltelijke vernietiging van de wet van 27 december 2005 stelt dat de bijzondere opsporingsmaatregelen vanaf 13 augustus 2007 niet meer in de strafuitvoeringsfase mogen worden aangewend.

Eén en ander werd ondertussen opgepikt door de werkgroep internetrecherche waar men verder werk maakt van de uitwerking van bepaalde wetteksten hieromtrent.

In ieder geval dient binnen het Parlement een verdere behandeling te worden verzekerd van deze reeds voorbereide wetsvoorstellen en –teksten rond internetrecherche, en dienen in bepaalde dossiers daadwerkelijk oplossingen te worden gevonden naar het voorbeeld van de dataretentierichtlijn⁴⁶.

Daarnaast dient er naast het wetgevende aspect ook oog te zijn voor de beschikbare personele en materiële capaciteit om cybercriminaliteit aan te pakken. Zo zal de indiensttreding van bijkomend personeel bij de Federale Politie (FCCU) en de National Technical Support Unit cruciaal zijn om naderhand de gegevens daadwerkelijk te kunnen benutten in een gerechtelijk onderzoek. De investeringen, zowel naar personeel als materieel toe, bij het NTSU/CTIF dienen blijvend te worden verdergezet.

Ook vanuit Europees perspectief zijn investeringen in technische mogelijkheden voor het beluisteren van het internet noodzakelijk, dit omdat België momenteel niet tegemoet kan komen aan de EU-cybercrime convention en de implementatie hiervan dus uitblijft.

⁴⁶ Wet van 30 juli 2013 houdende wijziging van de artikelen 2, 126 en 145 van de wet van 13 juni 2005 betreffende de elektronische communicatie en van artikel 90decies van het Wetboek van strafvordering, BS 23 augustus 2013.

Koninklijk besluit van 8 februari 2011 tot wijziging van het koninklijk besluit van 9 januari 2003 tot uitvoering van de artikelen 46bis, § 2, eerste lid, 88bis, § 2, eerste en derde lid, en 90quater, § 2, derde lid van het Wetboek van strafvordering en van artikel 109ter, E, § 2, van de wet van 21 maart 1991 betreffende de hervorming van sommige economische overheidsbedrijven, BS 23 februari 2011.

IX. Bijlage

A. 'Taplijst' – art. 90ter §§2-4 Sv

Verwijzing in art. 90ter §§2-4 Sv	Omschrijving
1° de artikelen 101 tot en met 110 van het Strafwetboek;	Aanslagen op het staatshoofd, bepaalde leden van de koninklijke familie en de ministers;
1°bis De artikelen 136bis, 136ter, 136quater, 136sexies en 136septies van hetzelfde Wetboek;	Ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht
1°ter de artikelen 137, 140 en 141 van hetzelfde Wetboek;	Terroristische misdrijven
1°quater artikel 210bis van hetzelfde Wetboek;	Valsheid in informatica
1°quinquies de artikelen 246, 247, 248, 249, 250 en 251 van hetzelfde Wetboek;	Openbare omkoping
1°sexies artikel 259bis van hetzelfde Wetboek;	Onwettig afluisteren en opnemen van telecommunicatie door ambtenaren
1°septies artikel 314bis van hetzelfde Wetboek;	Onwettig afluisteren en opnemen van telecommunicatie door particulieren
1°octies de artikelen 324bis en 324ter van hetzelfde Wetboek.	Deelneming aan criminele organisatie
2° de artikelen 327, 328, 329 of 330 van hetzelfde Wetboek, voor zover een klacht is ingediend;	Bedreigingen met een aanslag op personen of eigendommen en valse inlichtingen betreffende ernstige aanslagen, voor zover een klacht is ingediend
3° artikel 331bis van hetzelfde Wetboek;	Bedreigingen met een aanslag op personen of op eigendommen en valse inlichtingen betreffende ernstige aanslagen
4° artikel 347bis van hetzelfde Wetboek;	Gijzeling
5° De artikelen 379 en 380 van hetzelfde Wetboek;	Bederf van de jeugd en prostitutie
6° artikel 393 van hetzelfde Wetboek;	Doodslag
7° de artikelen 394 of 397 van hetzelfde Wetboek;	Moord en vergiftiging
7°bis de artikelen 428 en 429 van hetzelfde	Ontvoering minderjarige

Wetboek;	
7 ^o ter de artikelen 433sexies, 433septies en 433octies van hetzelfde Wetboek;	Mensenhandel
8 ^o de artikelen 468, 470, 471 of 472 van hetzelfde Wetboek;	Afpersing en diefstal met geweld of bedreiging, diefstal gelijkgesteld met verzwarende omstandigheden
9 ^o artikel 475 van hetzelfde Wetboek;	Roofmoord
10 ^o de artikelen 477, 477bis, 477ter, 477quater, 477quinquies, 477sexies of 488bis van hetzelfde Wetboek;	Diefstal en afpersing m.b.t. kernmateriaal en bezit van kernmateriaal zonder vergunning
10 ^o bis De artikelen 504bis en 504ter van hetzelfde Wetboek;	Private omkoping
10 ^o ter Artikel 504quater van hetzelfde Wetboek;	Informaticabedrog
11 ^o artikel 505, eerste lid, 2 ^o , 3 ^o en 4 ^o van hetzelfde Wetboek;	Heling & witwassen
12 ^o de artikelen 510, 511, eerste lid of 516 van hetzelfde Wetboek;	Bepaalde categorieën van opzettelijke brandstichtingen
13 ^o artikel 520 van hetzelfde Wetboek, indien de omstandigheden bedoeld in de artikelen 510 of 511, eerste lid, van hetzelfde Wetboek verenigd zijn;	Bepaalde categorieën van opzettelijke ontploffingen
13 ^o bis Artikelen 550bis en 550ter van hetzelfde Wetboek;	Indringing van informaticasystemen en informaticasabotage
14 ^o artikel 2bis, § 3, b, of § 4, b, van de wet van 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van de giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, ontsmettingsstoffen en antiseptica;	Verdovende middelen
15 ^o artikel 145, §3 en §3bis van de wet van 13 juni 2005 betreffende de elektronische communicatie;	Bedrieglijk tot stand brengen van elektronische communicatie & elektronische stalking
16 ^o artikel 10 van de wet van 5 augustus 1991 betreffende de in-, uit- en doorvoer van wapens, munitie en speciaal voor militair gebruik dienstig materieel en daaraan verbonden technologie.	Wapens
17 ^o artikelen 77ter, 77quater en 77quinquies van de wet van 15 december 1980 betreffende de	Mensensmokkel

toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen;	
18° artikel 10, § 1, 2°, van de wet van 15 juli 1985 betreffende het gebruik bij dieren van stoffen met hormonale, anti-hormonale, beta-adrenergische of productie-stimulerende werking;	Hormonen – Voorschrijven, toediening
19° artikel 1 van het koninklijk besluit van 12 april 1974 betreffende sommige verrichtingen in verband met stoffen met hormonale, anti-hormonale, anabole, anti-infectieuze, anti-parasitaire, en anti-inflammatoire werking, welk artikel betrekking heeft op strafbare feiten waarop overeenkomstig de wet van 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van de gifstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, ontsmettingsstoffen en antiseptica straffen worden gesteld;	Hormonen – Import-Export, bezit
§3. Poging tot het plegen van voorgaande misdrijven;	
§4. Art. 322 of 323 van het Strafwetboek	Vereniging – met het doel een aanslag te plegen tegen personen of eigendommen, bedoeld in de hierboven vermelde §2 of in het kader van art. 467, 1°lid Sw.

Laatst gewijzigd: juni 2008.

B. Overzicht gerechtelijke arrondissementen

Parketten	AG	BG	BOM	Uitgestelde tussenkomst	Post	Bank	Bevriezing	Inkijks private plaats	Inkijks woning
Federaal parket									
Antwerpen									
Arlon									
Brugge									
Brussel									
Charleroi									
Dendermonde									
Dinant									
Eupen									
Gent									
Hasselt									
Huy									
Ieper									
Kortrijk									
Leuven									
Liège									
Marche-en- Famenne									
Mechelen									
Mons									
Namur									
Neufchâteau									
Nivelles									
Oudenaarde									
Tongeren									
Tournai									

Turnhout									
Verviers									
Veurne									
Extra bronnen	AG	BG	BOM	Uitgestelde tussenkomst	Post	Bank	Bevriezing	Inkijkops private plaats	Inkijkops woning
Federale Politie									

Legende
Aangeleverde data
Melding van onmogelijkheid om gegevens te leveren